

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izvenredni nedelje in praznike.
Izmeriti: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin.,
za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1 „	7—	1 „	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vredno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane,
Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Plebiscit.

(Situacijsko poročilo.)

Podjuno, 6. sept.

Na slovenskem Koroškem in sicer v našem plebiscitnem pasu A, nemškutari ne razširjajo samo govorce, katere je vlada zavrnila v posebnem komunikatu, ampak še druge, mnogo nevarnejše govorce, ki imajo svoj izvor tudi v Celovcu. V Celovcu so namreč začeli z vsemi silami delati na to, da mora jugoslovansko vojaštvo naš pas zapustiti. V to svrhu so pred par dnevi priredili v Celovcu pred antantno misijo hrupne demonstracije in sicer pod pretezo, da jugoslovanski vojaki terorizirajo prebivalstvo v pasu A. Kakor na komando, so začeli pisati nemški koroški listi o nasilstvih, ki jih baje uganjajo Jugoslavlani na Spodnjem Koroškem. »Der südslawische Druck in Unterkärnten. Die südslawischen Gewalt herrschaften, südslawische Gewaltigkeit, südslawische Gewaltmassregeln itd. se glasijo članki in s takim zlaganimi noticami vplivajo na antantno misijo, katero vabijo k vsem svojim prireditvam. Vse prireditve so prirojene zopet pod devizo: »Koroško Korošcem!« Na teh prireditvah nastopajo kakor izgnani učitelji in drugi, kot Slovenci z različnimi izmišljotinami. Splošno in namenoma se širi vest, da bo antantna misija poglajala jugoslovanske vojake iz dežele. Ker dobivajo nemškutari v Spodnjem Koroškem še vedno kak stik z nemškimi nacionalci v Celovcu, se sedaj tudi že v našem pasu govori o tem, da bodo morali vsi jugoslovanski vojaki Koroško zapustiti. Tisti, ki take govorce razširjajo, govorijo pri takih prilikah v tem zmislu, da to obžalujejo, češ, kaj so vse uganjali nemški vojaki, in sedaj je zopet taka nevarnost, da bo glasovanje precej nevarno itd. itd. Ljudstvo, ki je občutilo zdijvanost nemških vojakov po naših krajih, je seveda precej zbegano, posebno pa na meji. V tem oziru je treba ugotoviti, da bi žendarmerija, ako ostane sama, absolutno ne zadostovala, da varuje naš pas, pred napadi nemških tolpe, ki bi nalašč vzne mirne naše ozemlje. Absolutno izključeno pa je, da bi se po celi obsejni meji imelo toliko žendarmerije. Morali bi biti to žendarmerijski bataljoni, kar je potem itak isto, kakor redno vojaštvo. Ako so v Parizu bili mnjenja, da zadostuje domača žendarmerija za vzdrževanje reda in miru, so bili tega mnjenja samo radi tega, ker še vedno ne poznajo Nemcev, še manj pa koroških Nemcev. Verolomnost, podivjanost in zahrbtnost teh ljudi na poznajo Slovenci na Koroškem, pozna slovenska vlada v Ljubljani in jih pozna

gotovo tudi vže do dobrega vlada v Beogradu. Ako bi torej tudi kakšna misija nahujskana od Celovčanov, ki so izgubljeni, ako ne dobijo slovenskega pasu na Koroškem, hotela siliti na izpraznitev našega pasu od strani našega vojšta, bi se morala vlada temu odločno upreti. Glasovanje je izključeno, ako ni našega vojšta v našem pasu. Pod normalnimi razmerami bi tega ne bilo treba, toda z ozirom na to, kar se je zgodilo preje in z ozirom na grožnje, ki se sedaj trosijo, je popolnoma umevno, da bi se ljudstvo ne upalo iti na glasovanje. Linija, katero je zasedlo naše vojaštvo, je demarkacijska linija, ki je bila priznana tudi od antante. Če smo bili vže tako popustljivi, da smo na povelje izpraznili Celovec in za to sprejeli ironično pohvalo iz Pariza, ne smemo postopati še nadalje na tako samomorilen način. Postopanje Celovčanov je umevno, ker je njihov interes, da žrtvujejo milijone in stotije vse, da bi si pridržali svoje zaledje in da bi se gospodarsko rešili. Temu nasproti pa tudi naše postopanje ne sme biti polovičarsko. S tem, da mi držimo pas A, si držimo samo lastno zemljo in sicer v svesti, da so nam tudi na Koroškem vže dosti slovenske zemlje ukradli. Tega naj vlada nikakor ne pozabi. Ravno tako trda naj bo vlada tudi glede načina glasovanja. Tudi v tem oziru zahtevajo Nemci, da glasujejo v tem pasu razni Nemci, ki se potikajo po celi Avstriji. Glasovanje naj izvršijo naše oblasti in to glasovanje naj bo merodajno za našo vlado in naše vojaštvo, pa nikdo drugi!! — Punktum!

Gospodarska situacija Italije.

(Od našega posebnega poročevalca.)
Trst, 26. avgusta.

Gospodarski položaj Italije postaja od dne do dne bolj prekanen. Številke govore, da se ne nahaja Italija v nič boljšem položaju kot Avstrijska Republika, a v koliko je premagana in »gospodarsko uničena« Nemčija na boljšem od »zmagovite« Italije, se ne da niti od daleč primerjati. Niti, italijanski ministrski predsednik, mož ki pač najboljšje pozna bogastvo in revščino Italije, prav nič ne prikriva, kje bo Italija čez mesec in dan, če se stvar ne obrne. Može govoriti v teku tega meseca že trikrat o bolečinah Italije: prvič gospodom senatorjem, drugič Amerikancem ali pravzaprav ameriškimi stricem, potem Japoncem. V nedeljo je pa poslal vsem prefektom laških

dežel okrožnico, v kateri govori, kakor ministri navadno ne — govore. Neki italijanski časopis pravi, da zna pisati in govoriti Ekscelesca Nitti kot je pisal in govoril Ekscelesca Necker 1789. leta. In res je tako: gospodarski položaj Francije ancien regima ni bil nič boljši, kot je položaj Italije v letu 1919. Razlika je k večjemu, da so tedaj govorili o milijonih, danes se pa govori v Italiji o dolgovih v milijardah.

Da je vzrok temu naravnost bednemu in pravzaprav pomilovanja vrednemu položaju Italije vojna, ni treba poudarjati. Neki italijanski humoristični list pravi, da je vzrok današnjemu položaju Italije njena prevetka »zmaga«. Dobesedno pravi tako-le: Preveč smo zmagali, kajti ko bi mi ne zadali Avstriji pri Vittorio Venetu tako odločilnega in uničujočega udarca, da se je razsula Avstrija kot suh škap, bi morda še obstojala Avstrija in možno bi bilo, da bi plačala Avstrija Italiji vseh njenih 80 milijard dolgov in morda še kaj več. Tako pa se je Avstrija sesula in kje so njeni sestavni deli se ne ve — vsaj v Parizu tako trde...

Pa, k stvari sami. Danes se mi je pečati z intervjuom gospoda Nittija, ki ga je imel z zastopnikom ameriškanske »Associated Press«. Da mislim o Ameriki najboljšje, o tem ni dvoma, je začel, in ena prvih nalog mojega kabineta bo, da se razvije med Združenimi državami in Italijo najpriskrnejše razmerje, kajti med njima ni razlike ne v idealih ne v čustvovanju. Načela, ki so gnala Italijo v vojno, so ista, za katere so vstopile v vojno Združene države. Potem, ko govori o krvavih žrtvah Italije v tej vojni, ki jih je pol milijona, pravi, da je poslala Italija v boj 5 milijonov mož in če bi morali poslati Amerikanci sorazmerno število mož na bojišče kot Italija, bi morale poslati Združene države v Evropo 16 milijonov mož.

Italija je pretrpela v vojni take finančne žrtve kot malokdo. In da se tem žrtvam odpomore, to je namen Nittijevega intervjuja. Italija je žrtvovala za vojno vse svoje narodno premoženje. Pa ne zastoji — končno je zmagala. A zmagala je tako, da je laško ljudstvo postalo nervozno. Posledice te nervoznosti so alarmi, ki se pojavljajo v zadnjih časih v Italiji. Seveda to je le prehodno, kajti laško ljudstvo mora sprediti, da mu boljše vize »azijske forme« ne bo pomagal. Treba je, da se vrne k delu in dela in produkciji, tako, da si pridobi zaupanje vsega sveta in narodov, ki bi hoteli Italiji še kaj poso-

dati in kaj dati. V prvi vrsti računa v tem oziru na Ameriko, ki bo napravila »dobro kšeft«. Vi imate vsega, je dejal, žita, maščob, oglja itd. naša dežela pa vam da pridnih rok in priliko, da našo industrijo izrabite. Naša srca in naše upanje — je dejal dobesedno — so obrnjena k Združenim državam.

Da malce ublaži napetost med Italijo in Zdr. državami glede jadranskega vprašanja se je dotaknil tudi imperijalističnih teženj, katere predbacivajo Italiji, in katerih Italija po njegovem mnenju nima. Bistri razum gospoda predsednika Wilsona — je zaključil — v katerega imam odkrito zaupanje, naj nam pomaga, da najdemo rešitev spornega problema. Upam, da nam ne bo odrekla Amerika svoje pomoči pri reševanju naših zahtev v Mali Aziji, kjer bo naša naša država surovine in produkte, da nasiti svoj rod.

Tako je govoril gospod Nitti, dedič in pravni naslednik gospodov Orlanda & Sonnina. Če primerjamo intervju Nittija z govori Orlanda in Sonnina izza časa, ko sta prvič zapustila Pariz sprta z Wilsonom in z marsikom, in ton laškega časopisa v tedenjnih časih, moj Bog, je li res mogoče, da se je izvršil tak preobrat v Italijanih v tako kratkem času. Razlogi za to so morali biti več kot opravičljivi. Kako skrbno je zamolčal prekanost jadranskega problema in kako ponižno apelira na bistri razum gospoda predsednika Wilsona za rešitev istega. Gospod Nitti prosi protekcije Amerike kar se tiče reševanja azijskega problema, saj jadranski problem bo že gospod Wilson rešil po svojem bistrem razumu...

Gori sem dejal, da so morali biti razlogi za tako kapitulacijo Italije več kot opravičljivi in Nittijeva okrožnica prefektom je odkrila zastor in pokazala Italijo v njeni pravi luči. Nittijeva epistola prefektom vsebuje jako resna in težka dejstva. Gospod Nitti govori o trgovski bilanci Italije, ki prikazuje naravnost strašne številke.

Italija ne ve, v kakšni nevarnosti se nahaja, pravi uvodoma Nitti. Večina ljudi živi tja v en dan; delati hočejo manje in za večjo plačo vsi stanovni, namesto da bi delali intenzivneje. In kako malo je ljudi v Italiji, ki bi se vprašali, kako živim danes, kako bom živel jutri?

Kdo je kriv? Nekoliko vsi, predvsem pa, danismo navadili občinstva resnice.

Nitti toži, da so še vedno bogataši, ki naročujejo iz inozemstva

modne in luksurijsne stvari.

Kako se preživlja Italija in kako živi? Leta 1913. je kupila Italija za 1134 milijonov več kot prodala, leta 1916. je skočila ta razlika že na 5302 milijona, leta 1917. na čez 10 milijard, leta 1918. pa bo znašala po končnem obračunu gotovo okoli 15 milijard. Italija kupuje žito, mast, oglje itd. a ne daje drugega blaga v zameno. V zameno dajemo le dolgeve, ki jih sprejema zaupanje naših prijateljev in naših zaveznikov. Prvega pol leta po premirju smo kupili za 7 milijard več kot prodali, kar presega vse prejšnje številke.

Položaj prehrane je gotovo težak. Z žitom posejana površina se je skrčila za pol milijona hektarjev. Uvažati je treba 30 do 32 milijonov kvintalov žita. Letos je pridelal v inozemstvu pičel, žito se bo podražilo in treba bo večjih svot, ki bodo šle iz Italije. Pri prodaji kruha je izgubila lani država dve milijardi in pol, letos bo izguba še večja. Koliko časa more trajati to? Nad polovico vseh maščob mora priti iz inozemstva, ne da bi se govorilo o premogu in vseh najpotrebnejših surovinah.

Doslej so Angleška in Zdr. države dajale na kredit, če so bili domači viri izčrpani. Odslej pa je pričakovati učinkovite pomoči samo še od Zed. držav, ki edine morejo dati blago na kredit. Po vojni ne bo več pomoči zaveznikiškim vlad, treba se bo obrniti na zasebnike, ki bodo naš slab položaj izrabljali le sebi v korist.

Pomnimo, da dolгови pomenjajo sužnost in najhuje je, da se Italijani ne zavedajo tega, da kruh, ki ga jedo, niso pridelali oni, da meso, ki ga jedo, prihaja od žvina, ki se je pasla po ameriškanskih pašnikih in da se vse to plačuje z dolgov. Za nad 38 milijonov Italijanov se mora hraniti in vse, kar se v prvi vrsti potrebuje za življenje, dobavljati iz inozemstva, tako, da 15 do 18 milijonov oseb, torej polovica Italije živi na upanje, ki sedaj preneha.

Položaj Italije je izredno težak in zato je vsak, ki govori v Italiji o revoluciji sovražnik naroda in zastupilevalec. Red se mora vzdrževati z vsemi žrtvami. Proizvajanje je nemogoče če ni reda in ker živimo na upanje in se moramo opomoči na upanje, moramo vzdržati red za vsako ceno. Amerika ne more več dolgo dati kredita Evropi in ga tudi noče deželam, ki v kratkem ne uredijo svojega gospodarskega in finančnega položaja. Zasebniki ne bodo dovoljevali posojil, dokler se jim

LISTEK.

Jenkova petdesetletnica
(1835—1869.)

Zorna pač skoraj pomlad zasije
zemlji slovenski,
tvojega srca tedaj polnjene bodo želje.
Josip Stritar
(Na Jenkovem grobu.)

Preroške besede Stritarjeve, s katerimi je končal svojo krasno elegijo na Jenkovem grobu, so se uresničile. Zorna pomlad je zasijala zemlji slovenski in želje pevca naše narodne himne so se spopolnile. A to ni bilo tako skoraj, kakor je prerokoval pesnik, treba je bilo — pol stoletja. Dne 18. oktobra bo minilo sto let od taktat, ko je nastal na kranjskem pokopališču poleg Prešernovega groba nov grob — grob Simona Jenka. Čutimo, da je naša dolžnost, da se spomnimo te petdesetletnice, naša pevka in narodna prosvetna družva bodo imela dovolj vzrokov, da proslave ta spomin. Življenje Simona Jenka spada v dobo med 1. 1848 do 1868 — to je oni dve desetletji, ko je slovenski rod v Avstriji preživel tež-

ke čase zatiranja in Bachovega absolutizma. Zato pravi Stritar:

Dom, ki gorel si zanj, goste so krile
temine,
jasnega dneva ti ni zlati oznanjal še zor.

Šele tik pred njegovo smrtjo (l. 1868.) se je začelo ono slovensko gibanje, katerega petdesetletnico smo lani obhajali. A tudi dogodki l. 1868. so bili samo obupen vsklik iz temine in je bil kmalu umetno zaduščen z malimi koncesijami, ki jih je dala dunajska vlada po svoji previdnosti — in ko je v sedemdesetih letih nastal prvi slovenski požar na Balkanu, so bili le redki oni, ki so gledali v daljno daljno bodočnost. Po naših družtvih pa je bolj in bolj donela pesem, ki je postala naša narodna himna — in ta pesem je bila Jenkova. Naprej zastava Slave! Za to pesmijo je šel narod in je hodil za njo do danes, do svojega osvobodjenja.

Mati mi je očetnjava,
ljuba moja čast in slava.

to je tisti idealizem, ki je vodil slovenski rod po težkih potih boja in dela, ko je stopal za svojo »Zastavo Slave«. Žal da je prepozno spoznal, da

Za blagor očetnjave
naj puška govori...

To spoznanje je prišlo šele potem, ko smo videli vso bridko resnico teh besedi. Upali smo na osvobodjenje in odrešenje na drug način: a nazadnje je morala govoriti puška in ko je izpregovorila je prišlo. In mogoče bo to veljalo tudi za bodočnost, zato bo naš »Naprej« ostal tudi v bodoče naša himna in bomo stopali za njim v boj za svobodo domovine.

Simon Jenko je bil živ odmev svojega Sorškega polja: krasota tihih poljan in cvetočega polja je vzbudila v njem pevca prirode — veličastna panorama gorejskih gor pa je dvignila iz njega junaško rodoljubno pesem. Simon Jenko je bil naš tretji pesnik po božji volji; pred njim sta šla Vodnik in Prešeren. Vsi trije so bili Gorenjci, prišli so vsak v svoj čas in vsak je izpolnil svojo dobo. Po svoji naravi je bila Gorenjska najbolj zmožna, da rodi pesnike. Vodnik sam je proglasil Vršac za svoj Parnas, saj so ga navdale »Triglava snežne kope«. Prešeren je objel (n. pr. v Krstu pri Savici) vso krasoto svojega kraja: Bled, Bistriško dolino, Bohinjsko jezero, Savico, Triglav. Njegov duh je poletel

daleč v svet — a s svojo pesmijo je ostal na domačih tleh. In Jenko je šel za njim. Postal je pevec domačega sorškega polja:

Pozdravljeno bodi
mi Sorško polje,
kjer moji očetje
po grobih leže...

Rodil se je na Podrečjem pri Mavčicah, rasel je v Prašah, v šolo je hodil v Smlednik in pozneje v Kranj. Ljudsko šolo je dovršil v Kranju l. 1847. Takrat je tam živel dr. Prešeren, ki je bil otrokom dobro znan. Jenko je bil še premlad, da bi bil razumel burne dogodke l. 1848. Takrat je bil že dijak na novomeški gimnaziji, kjer ga je podpiral njegov stric frančiškan Nikolaj. Ta mož je bil precej izobražen in je skrbel tudi za duševno izobrazbo svojega nečaka. Čitala sta n. pr. srbski prevod sv. pisma in svetovna dela (Fenelon, Torquato Tasso itd.) Pa stric Nikolaj je oslepel in je šel v pokoj v Kamnik, mladi Jenko pa v Ljubljano na gimnazijo (1853). Tu je našel mlado literarno družbo, ki je vzrastla pod Levstikovim vodstvom (Stritar, Erjavec, Mandelc, Tušek l. dr.) Izdajali so »Vaje«. Ti »kajevci« so potem nadaljevali svoje delo na Dunaju in so

postali glavni sotrudniki Janežičevega »Slov. Glasnika« (1858.) Že v »Vajah« so izšle nekatere najlepše Jenkove pesmi: Slovenska zgodovina, Samo, Morje Adrijansko, Pobratimija. V tej dobi je imela rodoljubna pesem prvo besedo, zato je zvalila tudi navdušenega pesnika za seboj. Toda ta rodoljubna pesem je bila res pesem in se je daleč razlikovala od bombastične patriotične pesmi Koseškega, ki je bil oficijelni pesnik te dobe. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da so te pesmi kmalu našle svoje skladatelje in so se pele v vse tedanji narodni družbi. Le čujmo n. pr. njegovo »Pobratimijo«.

Naj čuje zemlja in nebo,
kar zdaj pobratiml pojo,
da srce zvesto kakor zdej
ostalo bode vekomaj!

Iz te »Pobratimije« se je rodilo ono slov. društvo življenje, ki je potem postalo središče kulturnega in prosvetnega dela. Pesem je bila dolgo v ospredju tega nar. življenja in iz društev je prodrla v narod. In ravno Jenkove pesmi so bile vsled svoje priprostosti in lahkote kmalu vobče znane. Le spomnimo se, kako je rezalo in še reže v srca njegovih

je biti, da bi se ta posojila porabljala za oboroževanje. Odslej se bo treba zatekati k zasebnikom in upnik zahteva varnosti. Ogrožajo nas največje nevarnosti, če se ne odločimo, da se spopomo lotimo reševanja našega položaja.

Min. predsednik pravi, da je v ta namen treba žrtve s strani prebivalstva, predvsem pa vztrajnega dela vseh razredov prebivalstva. Prenehati je treba z razsipavanjem in omejiti nepotrebne izdatke. Medsebojni prepiri in boji morajo prenehati ali se odgoditi na poznejši čas. Treba bo tudi omejiti konzum na najnižjo mero. Ceno kruha bo treba zvišati, da se plača državi vsaj nakupno ceno, ki jo stane. Potrebno je tudi, da se daje prednost domačim izdelkom. Treba je tudi štediti nepotrebne produkte, ki se dajo prodati v inozemstvo. Vse luksurijsno blago in avtomobile je potrebno na primer, prodati v inozemstvo. Neverjetno je, da zahtevajo nekatera mesta, da se dovoli uvoz inozemskih vin, ko je vprašanje eksistence našega naroda prodati vse naše vino, da dobimo kruha. Ministrski predsednik graja, da so pokrajine, ki so prej živele od koruze, sedaj pa hočejo imeti le pšenico, da se zavrta semensko olje in zmazano meso, ki je konzum držav, ki so veliko bogatejše od nas.

Per angusta ad augusta — pot je trnjeva ali cilj je lep. Premagati je treba vse težave in delati, da si priskrbimo svoj obstanek. Vzdržati je treba za vsako ceno in z največjimi žrtvami. Ne moremo izbirati kako naj ravnamo, da vzdržimo red v hiši. Ta načela odslej niso več moralno pravilo, temveč so življenjski pogoji.

O Nittijevi okrožnici se komentira v laškem časopisu jako živahno. Ni čuda, gre kot pravi Nitti sam, kaj bomo jedli jutri. Tudi inozemsko časopisje se bavi z Nittijevim izvajanjem in občuduje njegovo odkritost.

Da ima okrožnica tudi svoje politično ozadje o tem ni dvoma. Nitti je povedal jasno in razločno, da če ima Italija še kaj pričakovati iz inozemstva, bo dobila le iz Zdr. držav, katere pa bodo dale le, kot upnik ki zahteva varnosti, da bi se ta posojila ne uporabljala za oboroževanje, in ki žele, da države uredijo svoj notranji in zunanji položaj. Z drugimi besedami se pravi, če se popolnoma podvržemo naziranjemu Amerike v reševanju znanjopolitičnih vprašanj.

Laško časopisje sluti nekaj takega. Genoveški časopis »L'Azione« glasilu enega najuglednejših laških parlamentarcev Raimonda pravi v svojem včerajšnjem izdanku: Prešel je julij in bližajo se koncu avgusta, gospod Tittoni se pripravlja na odhod, pa — čeprav je notorično, da smo se odpovedali Dalmaciji. Reki in delu Istre in Dodekanesu — mirovna pogodba z Avstrijo še ni podpisana in naše kompenzacije v Mali Aziji še niso v zraku.

Parlament se odpre 3. septembra. O Raimondovih izvajanjih se povsod živahno govori. Vtis je seveda neugoden in mučen. Vlada doslej še ni čutila potrebe ne popravljanja, ne dementiranja kar je Raimondo resničnega povedal.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

»Morje Adrijansko« in vendar je to tako enostavna pesem:

Morje ni jih pokopalo
ob peči jih ni razdajalo,
da jih videti ni več,
temu kriv je ptuji meč...

Iz Ljubljane je odšel Jenko v Celovec v — semenišče. Celovec je imel svojo tradicijo: tam je rasla slovenska narodna duhovniška generacija pod Slomškovim vplivom. Zato je Jenko mislil, da bo tu lažje pozabil na — svoj novi stan: Toda kmalu je spoznal, da ne spada sem. Odšel je na Dunaj, kjer je našel svoje stare znanke. Vsi so pisali marljivo za »Glasnik«, za »Mohorji družbo«, za »Novice«. Prihajala je nova doba slovenske knjige: Jenko je bil kot pesnik v ospredju te generacije. Toda beda ga je morila bolj kot druge: najprej ga je upregla kot domačega učitelja v nemški rodbini, kjer je moral za denar »posoditi« čas, glavo in srce (1861—1863). Vrnil se je domov v Prahe in je zbral svoje pesmi. Prodajal jih je Glottninju za 300 gld. Izšlo so l. 1865. Potem je pisaril po kancelijah in se pripravljal na izpite. Tako je bil pri notariju Stergarju v Kranju, pri dr. Prevcu v Kamniku in potem zopet v Kranju. Ljubil je pesem, vino in viržinke. Tako so rigorozni čakali in pesniku se z njimi ni mudilo. Mudilo pa se je smrti, ki ga je pobrala dne 18. oktobra 1869. leta. To je bilo

Ant. Štrekelj:

O naselitvi Goritancov v Makedonijo.

Na prošnjo več skupine gorških kmetovalcev prepotoval sem pretekle dni del Makedonije in Stare Srbije, da bi natančno proučil, kakšne so tamošnje razmere in kje bi se priporočala gorškim kmetovalcem naselitev. Ker se nahaja po Slovenskem mnogo gorških beguncev, ki bi se morda tudi radi naselili v Makedoniji, poročamo v kratkem to-le: Zemljišč, ki bi jih dala vlada našim kmetovalcem pod zelo ugodnimi pogoji (tudi brezplačno) na razpolago, je po vsi Makedoniji dovolj. Sploh bi se dalo naseliti tu še okoli 1½ milijon ljudi. Za gorške kmetovalce, ki naj bi se naselili skupno, kjer bi si zamogli vstanoviti torej kar cele vasi, oziroma mesta, bi prišli za sedaj v poštev osobito: Kosovo polje, Strumička stanica (postaja) z zemljiščem v ozadju in ozemlje pri Gradskem.

Kosovo polje je povprečno 60 km dolga in 15 km široka ravnica, ležeča 500—600 m nad morjem in ima jako rodovitno črno zemljo. Večina te zemlje je še neobdelana. Bila je prej last turških sultanov, sedaj je državna. Posebno lepa je ravnica med Lipjanom in Prištino, ki je še neobdelana. Po sredi teče železnica, a tudi nekoliko dobrih cest jo križa. Polje reže v dva dela reka Sitnica, a v to se izliva več potokov in reka Lab, ki prihaja iz takozvanega Malega Kosova. Posebno dobro uspeva na Kosovem žito, v prvi vrsti pšenica. Zato se je tu mnogo prideluje. Razun pšenice in ječmena se vidi na Kosovem polju tudi precej turščice, ki je pa letos vsled pozne setve, slabega obdelovanja zemlje in sedaj nastale suše, precej zaostala. Krompirja se sadi prav malo, vsepa pa jako dobro. Ravno tako zelje. Drugih poljskih rastlin tam skoraj ne pozna. Detelja metelja (lucerna), ki jo je posejal pred par leti državni ekonom v Prištini za poskus, se je obnesla, po njegovi izjavi, izbornu. Tudi sadno drevje raste in rodi dobro, mnogo pa se ga ne vidi po polju, pač pa blizu hiš v ograjenih vrtovih. Prej je bilo okoli Prištine vse polno vinogradov, večina pa je uničila trtna uš. Domačega vina nisem mogel dobiti, mislim pa, da bi moral biti dobro, ker je lega visoka in peronospora tod le malo škoduje. Trt tod sploh ne škropijo. Podnebje na Kosovem je popolnoma zdravo, vendar nekoliko bolj hladno. Po zimski pritiski več, kolikor sem poizvedel, precejšen mrz, ki pa ne traja dolgo. Pomlad je bolj deževna, poletje in jesen sta pa bolj suha. Suša pa ne škodi tako kot pri nas na Gorškem, ker je navadno par metrov pod površjem zemlje talna voda, ki namaka tudi površino. Skoraj povsod si lahko napravimo torej vodniak. Kosovo obdaja na vse strani zmerno hribovje, ki je več ali manj obraščeno z gozdovi. V njih je največ bukve in hrasta. Stanovanja bi si morali naselniki sami sezidati. Pač pa bi se stisnilo v Prištini, od koder se je izselilo mnogo Turkov, kakih 100 družin. Sosedni prebivalci bi bili Srbi (v Janjevu katoliški), deloma Arnavti in Turki (v Prištini). Gledé varnosti se ni treba bati.

Strumička stanica se nahaja v bližini Dojranskega jezera v južni Makedoniji. Zemljišča bi bilo tu za kakih 10—15 večjih vasi. Kraj je podoben gorški okolici. Mesto Soče je tu Vardar, mesto Vipave Kozludere, mesto Trnovske planote

leto prehoda iz »Glasnika« v »Dunajski Zvon«, čas prenavljanja iz staroslovenstva v novoslovenstvo, t. j. začetek nove kulturne in politične orientacije pri Slovencih in tudi pri naših sosedih. Jenko ni šel v to novo življenje, šel pa so njegove pesmi. In pravzaprav so šele v tej dobi dobile svoj pomen. Dovršil je hitro svoje delo, toda imelo je trajno vrednost, ker je bilo rojeno iz pesniškega srca kot odmev onih tajnih globočin, ki se dotikajo večnosti. »Blag že sad isrodil, ko drugim še cvet se osiplje, sad, ki ga uživamo mi, užival ga pozni bo rod« — pravi Stritar o njem.

Pokopali so ga v Kranju blizu Prešernovega groba.

»Stražilo dom ti goreniške zore ob meji koroski, Sava pod taboj šumi, bistre valove vali, tam pa doli leži s predrago očetovo hišo ravno ti sorško polje, ki si ga ljubil tako.«

To Jenkov dom. Tu je živel, tu je umrl — tu leži, tu živi. Za njim je prišla novoslovenska Levstik-Stritarjeva šola, prišla sta Aškerc in Gregorčič in v šumnem slovenskem pevskem gozdu bi bili skoraj pozabili na tega »skrajana s sorškega polja«, ki je ob prvi pomladi napolnil slovensko ozračje s svojo pesmijo. Toda njegova pesem se je iz knjige zopet vrnila v srca in živi kot pesem naprej. Knjiga njegovih poezij zavzema v naši literaturi častno mesto.

Belaliča planina, a mesto Krass je nizko gričevje, za katerim se nahaja jezero, Do Soluna (morda je malo več kot od Gorice do Trsta. Tu je najbolj gorško podnebje v naši Makedoniji. Smokva zraste v velikansko drevo in po gorah je videti vedno zeleni obmorski hrast in granatno jabolko. Najbolj znani so pa ti kraji po svojem izbornem grozdju. Pred vojsko se je razpošiljalo to v velikih množicah v Nemčijo, deloma pa tudi v Srbijo in Avstro-Ogrsko. Tikveško vino, kakor ga imenujejo, je na najboljšem glasu. Letos ga nisem pil, pač pa l. 1914, ko sem prvič prepotoval Makedonijo. Podobno je malagaj. Saj je v teh krajih grozdje do božiča lahko na trti, ker je jesen navadno suha. Sploh je ta kraj za vinogradništvo posebno ugoden, to pa radi tega, ker se tudi tu peronospora skoraj ne razvija. Precej vinogradov je tod še dobrih in bi dali že prihodnje leto pridelok, ako bi se trta obrezala in obdelala. Trtne uši, so pravili, še tu ni. Skoraj po vsi drugi Makedoniji pa je vinograde že uničila. Zato je vino drago.

Zemlja je v goratem delu okoli Strumičke stanice lapornata, v nižavi peščeno — ilovnata. Kolikor je videti po travi in drugih rastlinah, je jako rodovitna. Sploh pa je zemlja po Vardarski dolini skoraj povsod jednaka. Kolikor je ravnine, bi se jo dalo prav lahko namakati, vsled česar bi se plodovitost jako povečala. To pričajo majhne namakalne naprave okoli Skoplja in Veleša, kjer je rašča neizrečeno bujna.

Ob Strumički stanici je kakih 100 barak in več turških sel, kar je vse prazno. Nemci in Bolgari so sicer nekatere hiše pokvarili, druge so pa tudi popravili. Naseljevanje bi se tu toraj lažje izvršilo, nego kjerkoli si bodi drugod. Gozd je sicer kakih 2 uri hoda oddaljen, lesu pa bi bilo tam dovolj. Tudi kamenje za zidanje bi se dobilo.

Voda se nahaja v ravnini 2—3 metra pod površjem. Žal, da se kaže ta talna voda tu pa tam na površju in daje gnezdišče komarjem, ki prenašajo bolezen malarijo od bolnih na zdrave ljudi. Posebno letos je nekih mnogo teh komarjev. Sam pa jih nisem videl, niti občutil. Prvo delo naseljnikov bi bilo, da bi mlake zasuli in s tem preprečili razvoj komarjev. Na malariji bolni ljudje se ne bi smeli tje naseliti. Sicer pa ni bilo tam pred vojno malarije, kakor je ni bilo v Gorici in njeni okolici, kjer se je lani in letos po izjavi g. dr. Breclja tudi pokazala.

Tretje naselbinsko ozemlje bi bilo pri Gradskem, kjer se veže nova, v vojski zgrajena železnica, ki pelje v Prilep in Bitolj, z železnico Skoplje — Solun. Tam se izliva tudi reka Crna v Vardar. Prostora bi bilo za kakih 500 rodbin. Tudi tu so ob postaji barake, ki bi se eventualno mogle dobiti od vlade. Sedem motornih plugov, ki so jih Nemci pustili je tudi tu, vendar so vsi oropani in pohabljeni. Treba bi jih popraviti.

Razmere so v Gradskem skoraj take, kot ob Strumički stanici, samo do gozda je še bolj daleč. Na posestvu kakih 2000 ha sem videl še mnogo krasne pšenice — samosevke, ki čaka, da jo pride kdo žet. Največ dobička donša tu pridelovanje moka za opijum, nadalje tobaka, pšenice in vina. Moglo pa bi se pridelovati v večji meri tudi riž in bombaž.

Ministrstvo za agrarno reformo, osobito njegov glavni poverjenik v Skoplju g. Vukosavljevič, mi je šlo pri mojem potovanju jako na roko in obljubila se je našim nesrečnim

ljudem pomoč. Vsaka naselbinska družina iz zasedenega ozemlja bi dobila po 5 ha zemljišča za obdelovanje in 3 ha za pašo po jako ugodnih pogojih, oziroma zastopi. Razun tega bi dobil vsaki nad 16 let star moški član družine po 2 ha. Narodna banka bi dala naseljnikom za nakup orodja in živine ter za zgradbo poslopja poseben kredit, ki bi se vračal v 30letnih obrokih. Tudi bi pomagala vlada, kolikor bi se dalo, s prepustitvijo barak in drugega vojnega materiala.

Prvotno sem mislil, da bi se dalo naseliti naše ljudi tudi v Bački, Sremu in Banatu, kateri kraji so vsekakor bolj rodovitni od Makedonije, kakoršna je sedaj. V ministrstvu se mi je pa reklo, da bi zamogli pač naseliti tod vrtnarje iz gorške okolice, dalo bi se jim pa samo po 1 oral zemljišča na vsakega družinskega člana. Prišla bi v obzir nekatera zaplenjena posestva blizu Novega sada, Oseka in ob Donavi v Banatu. Večinoma so to bolj mokrotna zemljišča. Morda bi se dalo tudi tu kaj boljšega in več izposlovati.

Se mnogo je naših beguncev, ki se nahajajo po taboriščih in takih, ki živijo begunsko podporo izven taborišč. Mnogo izmed njih nimajo več doma in zato ne znajo, kam bi se napotili. Mnogo je pa tudi takih družin, ki so se sicer vrnile v domovino in čakajo sedaj tam v bridkosti onega časa, da se bodo smele preseliti h svojim bratom. Sploh je gospodarski položaj v zasedenem ozemlju vedno slabši in, če bo trajalo zasedanje dolgo časa, zamore postati grozen. Mislimi je treba toraj kaj, kako in kam. Da bi vedno živeli od milosti, na to ne sme misliti, kdor je zdrav in krepak.

Moje mnenje je, naj bi se naselili vsi oni, ki nimajo doma in oni, ki ne morejo doma več živeti, skupno v kraj, ki jim nudi boljšo bodočnost, v kraj, kjer bi zamogli ohraniti svoje običaje. Zgoraj opisani kraji se bodo brezdvomno v nekoliko letih krasno razvili. Za pridne ljudi ne bo manjkalo tam kruha.

Ker je pa le od prave organizacije odvisen uspeh, lotil sem se popisani tega težkega in najbolj nehalnega dela. Kdor bi se hotel v zgoraj omenjene kraje naseliti, naj o tem razmisli.

Anton Štrekelj.

ravnatelj goriške kmetijske šole, začasno v Strnišču pri Ptuj.

(Opomba uredn.: Ne strinjamo se povsem s temi izvajanj. Naši ljudje, ki se žele izseliti, naj se nasele v Slovenijo. Na Koroškem, Kočevskem in Medmurju se prostor najde. O vsem tem pa treba poprej temeljiteje prevdarka in dobre denarne organizacije. Taja problem.

Oj domovina!

Tom sk, 5. marca.

Zbiti od vojne in plena, izmučeni od težav in pomanjkanja in ogrožani od nalezljive kuge notranjega razvala se obračamo k Tebi domovina, da nas rešiš, da nam postaneš mati.

Štiri leta in pol že hrepenimo po Tebi in Tvoji svobodi, mnogi od nas so Ti dali zdravje in kri in še vedno bi hoteli izpolniti vsako Tvojo željo, če bi imeli dovolj moči Tebi pomagati.

Ali preveč je udarjalo življenje po nas, presilni so bili njegovi udarci in osamljeni v mrzli tujini smo izgubljali silo za silo, sok za sokom, le hrepenenje in ljubezen do Tebe, le to nas je rešilo pogina.

Razumemo dobro, da nam nisi prikočila na pomoč v časih, ko nas je preganjala avstrijska in germanofilska pest, saj poznamo Tvoje istočasno trpljenje in saj smo šli radi tega v boj za Tebe.

In tudi to dobro razumemo, da sicer osvobodena — a ogrožena od vseh in vsepovsod obdana od sovražnikov ne moreš nam biti mati tako, kakor bi to Tvoja, v trpljenju izkušena ljubezen hotela.

Toda domovina, ali tudi tolažilne besede ne smemo pričakovati od Tebe, ali ste vi srečani bratje in sestre, ki gledate doma zario osvobodene domovine, tudi čisto pozabili na nas?

Tako daleč, tisoč in tisoč kilometrov že par let oddaljeni od domovine, stojimo osamljeni na vulkanskih tleh še neugasle državljanske vojne, vedno puško ob nogi, brez prijateljev, sami, mi revni vseh revnih.

Naše zvezde vodnice nam ugašajo, praznota in brezsmiselnost se nam odpirate in tiho se utihotaplja obup v naša srca.

O domovina, zakaj nam ne zakličeš Ti z vso silo, da nismo sami, zakaj nam ne rečeš Ti, da čuvaš nas, ki si naše vse!

Nove žrtve zahtevaj od nas, nas staviš na razpolago zaveznikom, da nas oni uporabijo, kakor se jim zdi potrebno. Radevolje se pokoravamo temu, sicer težkemu povelju, ne nam, ker zahtevaj to Ti — naše vse — temveč

tudi zategadelj, ker upamo, da Ti bo Tvoja zvestoba povrnjena.

Ali zakaj ne sporočiš Tvoje želje, Tvojege povelja tudi nam, zakaj moramo slišati tudi najtežje le iz tujih hladnih ust, zakaj ne podkrepiš s priateljsko besedo Ti naše volje? — Saj veš, da hrepenimo že leta in leta po Tebi in da vsaka Tvoja beseda ozdravi naše duše.

V svojem težkem položaju ne moremo razumeti Tvojege molka in s strahom se sprašujemo, če nismo morda izgubili Tvoje ljubezni.

O domovina, vemo, da so bili naši sovragi vedno na delu, vemo, da so oni razširjali o nas vse mogoče laži in ne dvomimo, da so izkušali s svojimi klevetami tudi nam vzeti Tvojo ljubezen in s tem tudi Tvojo skrb za nas.

Da bi pa bilo plačilo za vse naše hrepenenje po Tebi, za vse naše trpljenje radi Tebe, le pozabljenje — tega nečemo in ne moremo verovati. Pogaziti bi morali v prah vso svojo ljubezen in polomiti vse mostove svoje rešitve. Zato verujemo dalje v Tebe in zato Ti služimo naprej.

V mrzli Sibiriji dvigamo maloštevilni in osamljeni Tvoj prapor, Ti mnogo izkušena domovina. Naša sveta volja in stremljenje je, biti Tebi v največjo korist. Ali živimo v pretežkih razmerah, v silno okuženih pokrajinah, da bi se mogli sami obvarovati pred vsem. Zato je Tvoja naloga, da nam pomagaja, zato je Tvoja krivda, Tvoja neoprostljiva krivda, če propademo mi, ki nosimo Tvoje ime. Zato pače naš propad in naša samota na Tebe, ki si pozabila na svoje zveste in ne najslabše sinove.

Domovina, Ti si naše zdravje, domovina, Ti si naše vse — Ali spomni se nas, dokler je čas in pokaži, da nisi pozabila na nas in naša volja bo trdnjša in naše sile bodo zrastle. In dalje bomo delali za Tebe in se bili za Tvojo srečo, dokler ne zasije vsem nam od Soče do Balkana luč svetlih, prostih dni!

Ivan Prekoršek:

Iz izletov po domovini.

Po dolgih letih me je zanesel slučaj ali bolje povedano preudarnost južne železnice, da sem obiskal trg Radeče v najsevernejšem kotičku nekdanje kranjske in štajerske meje. Prišel sem se z jutranjim vlakom iz slovenske Štajerske in mislil sem takoj dalje proti Brezicam in Zagrebu. Moj načrt in namen je bil dober, ali sklepal sem brez voznega reda. Prišel sem z vlakom redno in pravočasno v Zidani most, ali glej prijetno uredbe: vlak proti Brezicam odhaja iz Zidanega mosta nekoliko minut poprej, do prihodnjega vlaka pa treba počakati slabih 5 ur.

Deževje zadnjih dni je zrak nekoliko ohladilo in tako se ni težko ločiti od ne preveč vabljene kolodvorske restavracije in obrazov, ki se jim godi morda podobno, kakor meni. Krenem jo po lepi cesti proti Radečam, med potjo pa sem se živo spomnil nekega odstavka iz Herman Bahrove knjige, kjer pravi ta pisatelj, da je železnica iz Zagreba proti Dunaju zato stavljena, da razdaljo od Zagreba k nam primereno poveča.

Madžarska politika je bila taka, naša gospodarska in duševna zveza z Zagrebom tako živa, da srečavaš po Sloveniji mnogo več onih, ki se Zagreba niso videli, so pa v Gradcu in na Dunaju bili, kakor doma. Vojni in po vojni čas verženja nas je sicer Zagrebu približal, vendar prostim Boga in našo vladu, da bi nas onemu Zagrebu, ki ga ljubimo od pamtveka na ta ali oni način, približal, da pa nas bi bodisi tudi s kitajskim zidom izoliral od onega Zagreba, ki je nastal kakih dvajset let pred vojno in je med vojno postal tako velik in tako tuj, da bi se prav nič ne čudil, če bi kaka trgovska ali industrijska komora predlagala, da se ima ime Zagreb pisati z židovsko ortografijo.

Slovenski trg Radeče, v nekdanji vojvodini Kranjski, v deželi, kjer so gospodarili Slovenci. Veliki čas preobrata je zapustil tudi tukaj svoje velike in male sledove! Sredi trga priprost lesen kapiot: Zagreb — Agram. Na lepem železnem mostu čez Savo: »Tarifa za pobiranje mostnine na Franc Joževem mostu v Radečah«, podpisani pl. Suklje, deželni glavar, častitljiv spomin, ki spada z okvirjem vred v muzej zgodovinskega društva, če ga bo hotelo sprejeti, je vsaj dokument naše narodne moči na Kranjskem iz l. 1910. Enako zanimiv je napis na naspornih strani Franca Jožefovega mostu: Liniograph der k. k. hydrographischen Landesabteilung in Laibach — c. k. hydrografičnega deželnega oddelka v Ljubljani, povedano je še dalje po nemško in tudi po slovensko, da se vsaka poškodba oblastveno kaznuje. In to drži še danes. V svojo sramoto priznam, da sem se na svojem potovanju po Radečah zalotil v dvomih, je — li so Radeče trg ali mesto, vse nam je volja izbilja iz spomina, vedel sem, da je tu okrajna sodnija in davčni urad, našel sem tudi to uradno poslonje in tudi napis c. kr. davčni urad. k. k. Steueramt, c. kr. okrajna sodnija, k. k. Bezirksgericht še slabo čitljivo, na steklenih vratih v veži poslopja leno razveto samoslovensko na je napisano sodniške počitnice od — do. Še naravno dalje, pa sem se tudi prenečel, da sem imel vendarle prav, da so Radeče trg, občinska označba »trg Rade-

če itd., desni del Marka itd. je s papirjem prepleten, ali dež in veter sta papir že močno poškodovala, da tudi ta zgodovinski spomin slovenske pravičnosti se ni pozabil. Trgovine, gostilne, obrti imajo lepe slovenske napise in veselje te, da niso novi, ni jih prinesla burja preobrata, tu niso slikarji napisov še nič zaslužili, tu ni tako, kakor v Celju, Mariboru ali Ptuj. Lepo na gričku stoji šola, onosono poslopje, in lep je slovenski napis na hiši zdravnikov, prav tak kakor nekdanj.

Ne zbiram tega drobiža, nisem najboljši pravoveren zagovornik »čiščenja«, ne poznam v lepih Radečah nikogar, vem le, da so Radeče bile že nekdanji naroden trg, zato smem tudi priti oprosteno, če bi mi prizadel kdo v zlo šel, da sem tako sine ira iz dolgega časa in po krivdi južne železnice skiciral to skromno sliko. Saj pa tudi Radeče niso v tem osamljene, vse polno je še tega, kar čez noč ne more izginiti, ali danes gre že deseti mesec našega samostojnega življenja h koncu, skoro homo že spet slavili slovesne obletnice prevrata, na zunaj vsaj, da bi bila do tedaj Slovenija čista. Pa naša zahteva ne izvira iz sovraštva do Nemstva ali nemškega jezika, ki je pri nas bil mogočen, absoluten gospodar, narekuje nam to zahtevo ljubezen do samega sebe, spoštovanje do nas samih in do našega slovenskega jezika, oni naravni čut za čistost, ki je v našem narodu velik, ki pa še ni dovolj velik v onem velikem in globokem spoštovanju do narodnega jezika, kakor je lastno vsem velikim, svobodnim narodom.

Politične vesti.

— **Zaplenjen denar v Delnicah.** Zagrebška »Riječ« z dne 6. t. m. priobčuje pod naslovom »Iz Ljubljane preko Delnice na Rijeku« dopis, v katerem se zatrjuje, da so javnostni organi v Delnicah zaustavili avtomobil, ki je bil na potu iz Ljubljane na Reko. V avtomobilu sta se nahajala 2 gosp., ki sta imela sabo poleg prtljage tudi ročno blaginjo. Ko so varnostni organi hoteli pregledati ročno blaginjo, sta potnika izjavila, da sta ključ k ročni blaginji izgubila. Oblast je na to dala ročno blaginjo nasilno odpreti. V blaginji so našli »srebrni in zlat denar, enokronke, dvokronke, petkronke, cekine po 10 in 20 K, franke, dinarje, napoleondore itd.«. Dopis se končuje tako-le: »V Ljubljani nje sam višje imao vremena, da doznam, tko su ta gospoda... Tek u Zagrebu doznao sam za ime jednoga od te gospode. A znate li, gospodine uredniče, tko je taj gospodin? To vam je glavom predsednik slovenske zemaljske vlade i poznati vodja slovenskih klerikalica gospodin dr. Brejc... Ime drugog gospodina mogao bi vam dakle reči g. dr. Brejc.« — Registriramo kot kromičariji to vest, odgovornost za njo pa seveda v celoti prepuščamo zagrebški »Riječi«. Razume se, da mora tako napadeni zadevo pojasniti javnosti, da se izogne govorilnicam, zlasti v dobi, ko je občinstvo razpoloženo, da očita razne gorostasne zadeve tudi takrat, če niso resnične. Tudi »Slovenec« je med tekstem pred kratkim začel nekaj sličnega namigavati, čeprav se ni jasno izrazil. Na tej poti mu ne sledimo. »Riječ SHS« bo gotovo pripravljena primesti o zadevi vsako stvarno pojasnilo, ker je potrebno v javnem interesu.)

200 ljudi je ob svojo eksistenco, ali protestni shod v Ljudskem domu. Zebljarski zadrugi v Kropi in Kamnigoricah je zmanjkalo koka, vsled česar bo morala za nekaj dni ustaviti svoj obrat. Gotovo je to za zadrugo kaj neprijetni incident. A ker je ta neprilika se prigodila v času, ko ima vladu v rokah J. D. S. in J. S. D. S. hočejo politiki S. L. S. izrabiti ta slučaj kot vodo na svoj mlin, da lahko udrihajo po vladi, ki nima po njih mnenju smisla za delavske potrebe in ne skrbi, da bi dobila zadruga v Kropi in Kamnigoricah koka. 200 ljudi je ob svojo eksistenco in pahnjenih v nesrečo z družinami vred, vpije »Slovenec« in »Večerni list«. Hinaščina! Ali nima Zadruga nakupljenih železnih izdelkov v vrednosti nad 2 milijona kron, ali ne more v slučaju potrebe iz svojih rezerv priksčiti svojim delavcem na pomoč? Zadruga, ki razpolaga s takim premoženjem, pač lahko hipno — dokler ne dobi tistih par vagonov koka, ki ga rabi — zaposli in plača svoje delavce, da ji popravijo pot iz Kroke do postaje, ki je v mizerem stanju, da bo vsaj Zadrugin avto lahko izvozil koka v Kropo. — Tako vpije, kakor ga žene ob tej priliki Zadruga v Kropi in Kamnigoricah, oziroma le neki dr. Jaka Mohorič, je le smešno in služi le v agitacijske svrhe S. L. S., češ: pogledite, kako se mi pogajamo za krščansko soc. delavstvo. Zakaj se S. L. S. med vojsko, ko je bilo pomanjkanje hujše kot sedaj, ni potegovala za delavstvo v Kropi. Takrat Zadruga — vključno temu, da je delala za armado — po cele tedne ni dobila ne koka, ne železa. Med vojsko je v sličnih položajih Zadruga sama pomagala delavcem s tem, da jim je drugačno delo nakazala, a

sedaj naj bo kriva vsemu Jugoslaviji.

— **Hrvat napada dr. Ilesiča.** Pod zaglavjem »Neizogibni Ilesič« je priobčil zagrebški »Hrvat« pretekli petek to - le notico: »Znani govornik na vseh skupščinah, konferencah, sestankih in drugih »spraviščih«, gosp. dr. Fran Ilesič, je po nepriliki rojen Stajerc, pa že preje ni prav vedel, da - li je Slovenec ali Hrvat, a danes ne vé, da - li ni morda Srb. Da se iz te neprilike izkoplje, je on na prosto — Jugoslovian. V tej nepriliki so se mu seveda pomešali tudi geografski pojmi, zato ne vé, da li spada Varaždin pod Maribor ali Maribor pod Varaždin, Karlovec pod Metliko ali Metlika pod Karlovec, a končno tudi tega ne, ako ne spada »hrvatska« pokrajina pod Slovenijo — samo to vé, da Slovenija ostane Slovenija, »hrvatsko« pokrajino pa bomo porazdelili po »demokratski anatomiji!« — Znano je, da je bil dr. Ilesič v najtežjih časih pravi predstavnik hrvatsko - slovenskega bratstva in hrvatsko - slovenske vzajemnosti, zato pač ni zaslužil, da se ga sedaj napada, najmanj pa, da se ga napada s hrvatske strani!

— **Za bivšega cesarja Karla.** Kakor poroča »Slob. Gradjanin« se pobirajo v Novem Marofu prav tajno podpisi za bivšega cesarja Karla. Kakor se je nedavno hvalil neki človek iz Žužemberškega okruga, so se tudi okoli Žužemberka pobirali podpisi za Karla. Po Novem Marofu so pobirali podpise baje pristaši frankovca Dr. Horvata. Čegavi pristaši so pa po Žužemberku pobirali podpise, to naj uganjejo čitatelji sami. Mislimo, da takih glasov ni podcenjevati.

— **Za sporazum med demokrati in radikalci.** Beograd, 8. septembra. Danes popoldne ob 17. uri je bila pri ministrskem predsedniku konferenca, ki so ji prisostvovali v imenu radikalnega kluba Protić, Josu Jovanović, Velisar Janković; s strani demokratsko - socialnega kluba pa Davidović, Drašković, Pribičević in Korač. Na konferenci so bili medsebojno določeni pogoji za sestavo novega koalicijskega kabineta. Jutri popoldne predložijo radikalci svojemu klubu današnje sklepe in dajo definitivni odgovor.

— **Sporazum za koalicijsko vlado.** Beograd, 8. septembra. V političnih krogih se govori, da je bil danes na večer dosežen sporazum za koalicijsko vlado, po katerem dobe demokrati s socialisti 11 portfeljev, radikalci pa 6. Razentega bi ostala v kabinetu dosedanj minister zunanjih poslov dr. Trumbić in vojni minister Hadžić. Demokratska zajednica bi dobila naslednje resortne: predsednika, finančni, notranje posle, agrarno reformo, prosveto, promet, pošto in brzojav ter vere. Socialisti bi obdržali šume in rude, socialno politiko in prehrano. Jutri stopi Davidović v dogovor z dr. Korošcem radi eventualne sodelovanja Jugoslovanskega kluba v vladi.

— **Pogajanja z Narodnim klubom brez uspeha.** Beograd, 8. septembra. Pogajanja z Narodnim klubom so došla do mrtve točke. Izgleda, da ni nade, da bi prišlo do sestave kabineta z Narodnim klubom. Danes predpoludne je konferiral Davidović z dr. Lajtnjo, ki je izjavil, da vztraja na svojih zahtevah. Davidović je odgovoril, da teh zahtev ne more sprejeti.

— **Socialisti proti dr. Korošču.** Beograd, 8. septembra. Kakor se govori v političnih krogih, so izjavili socialisti, da ne bi mogli biti v vladi s slovenskimi klerikalci. Raditega se zdi, da bo vprašanje ponovnega vstopa dr. Korošca v kabinet zelo težko, ker ostanejo socialisti vsekar v koalicijski vladi.

— **Pogodba z Nemško Avstrijo in Madžarsko.** Beograd, 8. septembra. Kakor smo doznali, je izvršena pogodba z Nemško Avstrijo in Madžarsko. Glasom tej pogodbi bo dala Jugoslavija tema državama moka, žita, prašičev, jaje itd. Po izvestju ministrstva je količina moka, odnosno žita, ki smo ga prodali Avstriji in Madžarski v razmerju z letošnjo žetvijo tako majhna, da nam ostaja še mnogo tega blaga za eksport v druge države, osobito v Švico in Nemčijo. Količina za eksport se ceni nad 80.000 vagonov.

— **Pogajanja s Čehi.** LDU Beograd, 6. septembra. V Beogradu se mude delegacije čehoslovaške republike, ki so prišli semkaj, da sklenejo z našo vlado pogodbo o izmenjavi blaga na pldagi kompenzacije. Pogajanja so se že začela. Veliko zapreko pri tem tvori neurejenost naše valute.

— **Pogodba s Čehoslovaško.** Beograd, 8. septembra. Kompenzacijska pogodba s Čehoslovaško republiko, radi katere so došli pred nekoliko dnevi zastopniki čehoslovaške republike v Beograd, še ni dovršena. Da se razjasni nekatera vprašanja, odidele zastopniki obeh držav v Prago. V tem kompenzacijskem ugovoru gre za to, da bi dala Jugoslavija čehoslovaški republiki moka in žita v zameno za sladkor, ogelje, stroje itd. V tem smislu se je podpisal danes v trgovskem ministru predhodni sporazum.

— **Ladije.** LDU Beograd, 5. septembra. Vrše se pogajanja za to, da se vse trgovsko brodovlje, ki se deloma nahaja še v rokah Italijanov in ki je last raznih naših parobrodskih družb, povrne tem družbam. Posredovanje za povrnitev teh ladij je prevzela Amerika.

— **Beograd - Sofija.** LDU Beograd, 5. septembra. Železniška zveza med Beogradom in Sofijo je zopet vzpostav-

ljena. Popravljalna dela na porušenem mostu so tudi že dogotovljena.

— **Križanje interesov.** LDU Pariz, 6. septembra. (DKU) Kakor poročajo italijanski listi, je bivši cesar Karel prodal veliko število delnic donavske parobrodne družbe angleškemu paroplovni podjetju. Italijanski listi označujejo nakup teh delnic po Angležih kot nadaljnji napredek v stremelju Anglije, da dobi rečno plovbo v osrednji Evropi, kolikor mogoče v svojo oblast. Cili angleškega načrta je, spraviti paroplovbo v Renn, na Odr in na Donavi popolnoma v angleške roke in tako ustvariti zvezo med Anglijo in Črnim morjem preko evropske celine.

— **Umirovljeni.** LDU Beograd, 5. septembra. Podpisani je ukaz o vpokojitvi profesorjev bogoslovne fakultete v Zagrebu dr. Hugona Mihalovića, dr. Frana Zagode in dr. Josipa Pazmana.

— **Zunanja politika.** LDU Beograd, 7. septembra. Včeraj je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o problemih zunanje politike.

— **Skupščina v Zomboru.** LDU Beograd, 7. septembra. Večina poslancev Demokratske zajednice je odpovala danes v Zombor, kjer se vrši shod Demokratske zajednice.

— **Delo v ministru prehrane.** LDU Beograd, 7. septembra. V ministru za prehrano se dela z veliko vneto na reorganizaciji, ki naj usposobi ministru, da bo odgovarjalo svojemu namenu. Eden glavnih razlogov za njegov obstoj je boj proti druginji in korupciji. Dosedaj se je ta borba vodila z manjšo energijo, kakor bi to zahtevala korist naroda in države. To se vidi na tem, da cene še vedno rasejo, namesto da bi padale. Reorganizacija bo izvedena v najkrajšem času.

— **Naš kralj.** LDU Beograd, 7. septembra. Kralj Peter, ki se nahaja točasno v Arangelovcu, pride v Beograd koncem tega meseca. Stanoval bo v vili na Topčiderskem griču, dokler ne bo dvor popravljen.

— **Pomorska uprava.** LDU Beograd, 7. septembra. Regent Aleksander je podpisal naredbo, s katero se ureja naša pomorska uprava. Središče te uprave bo začasno Bakar. Za načelnika je imenovan dr. Ljubomir Tomašić.

— **Maribor in severna meja.** LDU Maribor, 6. septembra. Podpredsednik deželne vlade za Slovenijo, dr. Žerjav, je danes tekom dopoldneva sprejel veliko strank, med njimi tudi Nemce, kakor bivšega mariborskega župana dr. Schmiedererja in podžupana dr. Orosla in druge. Ob sklepu svojega urad. dneva je sprejel tudi onodnega člana dopisnega urada, ki mu je stavil razna vprašanja. Na vprašanje, kaj je pravzaprav namen njegovega poseta v Mariboru, je odgovoril g. podpredsednik: V splošnem me je napotila semkaj okolnost, da je Maribor za Ljubljano drugo najvažnejše mesto v Sloveniji. Ker spada gospodarski referat v moj delokrog, sem smatral za potrebno, da pridem semkaj in tako strankam prihranim pot v Ljubljano. Tukaj, na licu mesta, kjer so mi domači uradi v svrhu takojšnjih informacij na razpolago, dobim jasnjšo sliko, zlasti o kočljivostih stvarih. Na sru mi je povzdiga slovenske trgovine in obratov, zlasti pa industrije, tukaj, v središču dravskih in murskih okrožij, oziroma tukaj v naši glavni obmojni trdnjavi. V tem kratkem času sem izprevidel, da bo moj zopetni prihod potreben in stavil bom predlog, da se v Mariboru določi gotovi uradni dnevi. Govoril sem z zastopniki različnih gospodarskih organizacij, sprejel pa sem tudi razne stranke, da njih želje sporočim na pristojnem mestu. Ravnotako sem sprejel tudi mnogo zastopnikov in strank nemškega dela tukajšnjega prebivalstva.

Na razna stavljena vprašanja političnega in gospodarskega značaja je odgovarjal gosp. podpredsednik uradniku nastopno: Svoj kratko odmerjen čas sem uporabil tudi za to, da si ogledam elektrarno na Fali. Upam, da se bo Maribor še letos pokazal v silaju električne luči iz tega največjega našega podjetja. Ukretil bom takoj, da nam romunska vlada izroči za daljnovod naročeni aluminij.

Kar se tiče železniške zveze s Prekmurjem, moramo seveda računati s tem, da je prga Spilje - Radgona za nas izgubljena in to ne glede na Radgono samo, ki je ne smatram za izgubljeno. Umerno je, da iskreno pozdravljamo načrt železniške zveze Maribor - Slovenske gorice - Radgona in dalje Ljutomer - Ormož. Ta načrt smatram za nujno gospodarsko potrebo. Z ozirom na to pa, ker je naša država v tem času na vseh koncih in krajih s perečimi posli preobložena, je treba spraviti to vprašanje takoj v osrednje s pomočjo inicijative lokalnih činiteljev, občin, okrajnih zastopov, večjih gospodarskih in trgovskih podjetij, pa tudi zasebnikov, ki naj bi skupno stvorili društvo, da isto financira pripravljala dela ter najde pot, kako bi se ta železniška zveza zgradila z zasebnim kapitalom, zahtevajoč od države le obrestno jamstvo in nekoliko neposredne podpore.

Vprašanje Radgone ne smatram še za zaključeno. Za obe narodnosti namreč ni mogoče, da bi ostala taka odločitev končnoveljivna in da bi Radgona na ta način bila odrezana od zaledja. Gre tudi za zelo pereče gospodarske koristi, zlasti novopridobljena Prekmurja, in Nemška Avstrija bo morala uvideti, da nikakor ne more

vzdrževati radgonskega klina v našem mesu. Med obema državama, ki bi lahko prišli do prijateljskih odnosov, bi bila rešitev v sedanjih obliki stalna ovira vsakega sporazuma.

Kakor znano, je sedaj kočljivo vprašanje Prekmurja rešeno. To ozemlje tvori upravno celoto, ki ne bo deljeno v dva dela. Potrebno je sedaj, da se vojaška uprava unificira, s čemer bo sama po sebi ujedinjena tudi civilna uprava pod enim civilnim komisarjem. Končnoveljivno se bo vprašanje Prekmurja moglo seveda šele tedaj urediti, ko bo pogodba z Madžarsko podpisana.

Kar se tiče varstva narodnostnih manjšin, priznavam veliko važnost tega vprašanja, vendar pa bo treba počakati končnega besedila dogovora, ki so ga naši delegati sklenili v Parizu in ki kaže potrebno razumevanje v enakopravnosti manjšin. Delegacija je vodila pri tem seveda tudi misel na naše manjšine v Nemški Avstriji in Italiji. V tem pogledu se bo vedno uveljavljalo načelo recipročnosti in bo naše nastopanje n. pr. v Mariboru primerno nastopanju napram Slovincem, na pr. v Ziljski dolini. — Glede sekvestriranja premženja tujerodcev je urednik opozoril gosp. podpredsednika, da so Nemci po razglasitvi avstrijske mirovne pogodbe postali predrzni in je navedel konkretni primer mariborskega zlatarja Ilgerja, ki se je takoj po objavi mirovne pogodbe v »Marburger Zeitung« uprl sekvestru, češ, da se uklanja le sili, da bi pa v tem primeru takoj obvestil »svojo vlado na Dunaju«. Gosp. podpredsednik je v tej stvari izjavil, da v tem pogledu ni nastopila nobena izprememba dosedanjih določb. Razveljavljenje dotičnega člena 47 za Nemško Avstrijo ne pomeni, da bodo tuji državljani brez našega dovoljenja tukaj izvrševali obrt, temveč le, da se njihovo dosedanje premoženje ne bo uporabilo za vono odškodnino Srbij. Kakor hitro izroči Nemška Avstrija jugoslovansko imetje, nahajajoče se v Avstriji, bodo Nemci mogli realizirati premoženje, ki ga imajo v Jugoslaviji. Kateri Avstrijec pa dobi pri nas obrtno dovoljenje, je izključno naša notranja stvar, dokler ne pride v tem oziru do sporazuma na podlagi eventualne trgovske pogodbe.

Mirovna konferenca.

— **Podpis miru.** LDU Dunaj, 8. septembra. (CTU) Državni kancler dr. Renner je snoči ob 18. zapustil Dunaj in se odpeljal v St. Germain, da podpisuje mirovno pogodbo.

(Kakor znano, je dunajska narodna skupščina sprejela z 97 glasovi proti 23 sklep, da se mirovna pogodba podpisuje s protestom. Proti so glasovali Velenemci. Za so glasovali vse druge stranke.)

— **Mirovna pogodba z Bolgarijo.** LDU Lyon, 8. septembra. (Brezlično.) Kakor poroča »Petit Parisien«, je mirovna pogodba z Bolgarijo v bistvu že izdelana. Glasom tega lista bo pridobila Srbija nekoliko ozemlja s popravkom meje severo - zapadno od Sofije in v kolenu reke Strumice. — Tracijsko doboila Grška, toda treba bo najti način, kako bi se Bolariji omogočil za njeno trgovino dohod k Egejskemu morju. V mirovni pogodbi ne bo govora o vprašanju južne Dobrudže.

— **Romuni in Antanta.** LDU Lyon, 5. septembra. (Brezlično.) Sir Georges Clerck, kateremu je vrhovni svet poveril nalogo, da obvesti romunsko vlado o sklepih zavezniških pridruženih držav, odpotuje v Bukarešto v ponedeljek. V Budimpešti se ne bo ustavil, ker so civilni in vojaški zastopniki Romunije v tem mestu ponovno izjavili, da ne sprejemajo navodil od nobene druge strani, kakor od svoje vlade. Zato ni povoda, da bi Clerck na ta način zavlačeval svoj prihod v Bukarešto. Izročil bo bucareški vladi noto, ki vsebuje zahteve zavezniških pridruženih vlad in ki jo je vrhovni svet odobril v petek zjutraj. Prihodnja seja vrhovnega sveta bo šele v ponedeljek.

— **Tešinsko vprašanje.** LDU Lyon, 5. septembra. (Brezlično.) Vrhovni svet zavezničkov, ki se je pod predsedstvom Clemenceaua sestel k seji v petek zjutraj, je zaslislil Paderewskega in Dmowskega, ki sta razložila svetu poljsko stališče glede tešinskega okrožja. Nato je govoril dr. Beneš, čehoslovaški minister za zunanje stvari, ki je odgovarjal na izvajanja obeh poljskih državnikov. Vrhovni svet doslej še ni sklenil ničesar glede pripadnosti tešinskega okrožja.

— **Konferenca.** LDU Lyon, 5. septembra. (Brezlično.) Italijanski ministrski predsednik Nitti je imel dolg razgovor z generalom Grazziolijem in z vojnimi ministrom. Tej konferenci se pripisuje velika važnost.

Zavezniki.

— **Štedenje in krušne karte v Franciji.** LDU Pariz, 6. septembra. (DKU) Poroča se, da bodo v Franciji iznova uvedli krušne karte. Ta naredba je postala neizogibna, ker je Hoover izjavil, da bo Amerika samo tedaj dobavljala Franciji pšenico, ako bo Francija kolikor mogoče omejila konzum.

— **Deviza.** LDU Milan, 8. septembra. (Brezlično.) V Rimu je notirala včeraj deviza na Pariz 11725 lir (za 100 frankov), deviza na London 4065 lir (za 1 funt sterling) in deviza na New York 969 lir (za 1 dolar).

Dnevne vesti.

— **Komanda mesta opozarja občinstvo.** da v lastnem interesu ne vstopa v rajon garnizijskega streljšča. Oseba varnost zahteva, da se vsakdo brezpoljno pokorava navodilom stražarjev in vpošteva nabita svarila in mejna znamenja.

— **Stanovanjska komisija v Ljubljani.** Ker so dospele pritožbe, da so nepoklicane osebe pregledovale stanovanja, opozarja stanovanjska komisija občinstvo, da se bodo stanovanja odpovedovala in nakazovala le potom pismenega ukrepa komisije. Polzvedovanja o stanovanjih in pregledovanja istih se vršijo le po uniformiranih stražnikih ali pa po civilnih organih, kateri se morajo izkazati s pooblastilom stanovanjske komisije. V izogib zlorab naš stranke od civilnih organov vedno zahtevajo, da se pri vstopu v stanovanje legitimirajo.

— **Gledališki svet.** Člani gledališkega sveta naj se zanesljivo udeležijo seje, ki bo v sredo dne 10. t. m. ob sedemnajstih v pisarni Matice Slovenske.

— **Imenovanje.** Okrajni glavar in predsedstveni predstavnik pri predsedstvu deželne vlade dr. Rudolf Andrejka je bil imenovan deželnovladni svetnikom.

— **Slovensko - hrvatska pesem na najvišjem mestu Ljubljane.** Hrvatski gostje, pevci društva »Slobode« v spremstvu »Slavca« so obiskali včeraj med drugim Ljubljanski grad. Občinstvo v okolici gradu je bilo naenkrat prijetno iznenadeno: čule so se raz stolp naše krasne slovenske in hrvatske pesmi v solnce jasni dan. Bilo je res nekaj izrednega, srce dvigajočega ob petju na takem mestu, kjer bi posetniki pred enim letom stopali za tako smelost raz stolp naravnost v temnice gradu.

— **Vseučiliška komisija** ima svojo 18. redno sejo v četrtek dne 11. t. m. ob 8. popoldne v deželnem dvorcu, soba št. 77/78. Te seje naj bi se udeležili vseučiliški profesorji kolikor mogoče pooblaščenjivo.

— **Imenovanja.** Višji šolski svet je imenoval abs. fil. Ladislava Mlakarja, Franceta Pretnarja in akad. slikarja Josipa Petanerja za namestne učitelje na državni realni gimnaziji v Ptuj. Imenovani naj javijo svoje naslove na ravnateljstvo.

— **Državna realna gimnazija v Ptuj** bo imela vseh 8 razredov, 1. do 8. realni, 4. do 8. humanistični. Sprejem v 1. razred 22. v ostale razrede 23. septembra. Stanovanje in nadzorstvo je najboljšje v Dijaškem domu, prijave na vodstvo Dijaškega doma.

— **Krasna slika našega prebuznega generala Majstra** je ravnotraj. Ljudstvo naj se mu izkaže hvaležno s tem, da si okraši vsak svojo sobo z njegovo sliko. Ista stane 20 K, po poštnem povzetju 24 K, pri založniku Vilho Weixl, knjigarna v Mariboru.

— **Mestni deželski licej in licejska ljudska šola.** Šolsko leto 1919/20 se prične na liceju z dne 22. septembra. Novih gojenk se ne sprejema več, ker so vsi razredi že zasedeni. Gojenkam, ki so bile že na zavodu, se je javiti v sredo 24. septembra med 10. in 12. uro v Mladiki z zadnjim izpričevalom. Ponavljalnji in dodatni izpiti se vrše v sredo 24. septembra ob 8. uri. Vpisovanje v 1. razred licejske ljudske šole je v ponedeljek dne 22. septembra od 9. do 10. ure v Mladiki. K vpisovanju se je zglasti s kratkim listom in z izpričevalom o cepljenih kozah. V višje razrede licejske ljudske šole se ne sprejema več novih gojenk. Pounk se prične v torek dne 23. septembra ob 8. uri.

— **O Slovincih** priobčije lep informativen članek novosadsko »Jedinstvo«. Pisek članka dr. A. G. podaja kratko zgodovino slovenskega plemena, slika težko narodno in politično borbo, ki so jo Slovenci bili za svoj obstanek, in opozarja na visoko kulturno stopnjo, na katero se je v lastno močjo povzpelo slovensko plemo. Izmed Slovincov jih zna glasom zadnjih statističnih podatkov 81% citati in pisati, ako pa se vzame mladino v starosti od 11. do 20. leta, poskoči odstotek pismenih Slovincov na 96%. Dr. A. G. zaključuje svoj članek tako - le: »Slovenci so inteligentni, delaven, dober narod, ki ima zmisel za organizacijo in trgovino. Razen tega je vpoštevati, da tvorijo Slovenci naizpadneje mejo Jugoslavije. To so oni, ki branijo vpad Nemcev in Italijanov v našo državo; oni zapirajo Nemcem pot na Jadran. Na slovenskem ozemlju leže najglavnejša pristanišča Jadranskega morja. Slovenci se zavedajo svojega političnega in kulturnega položaja. Oni delujejo z neumorno energijo na to, da se združijo vse slovenske zemlje z Jugoslavijo ter s tem zasigurajo napredek, procvit in politično samostalnost naše države.«

— **Vaje orkestralnega društva »Glasbene Matice«** se vrše v tekočem tednu kot sledi: v torek, 9. t. m. ob pol 6. uri zvečer za II. violino, v sredo 10. t. m. ob pol 6. za viole in v četrtek 11. t. m. ob 6. za čelo. Prosim, da se vsi člani, ki žele sodelovati pri koncertu, udeležijo teh vaj zanesljivo in točno.

— **Nepoznan tat je ukradel minoli petek.** Matij Čop z Zimovci naprepa po-

nja z vso opremo. Da se je tat lahko od-
peljal, si je pri sosedu izposodil voz brez
dovoljenja. Peljal se je tat do Kranjske
gore in dospel tja okoli polnoči. Tam je
pustil voz, s konjem in opremo je pa od-
jahal dalje na Koroško ali na Italijansko.

Tužec preganja domačine. V No-
vem mestu je bil se pred vojsko stav-
benik neki Maks Sbrizzai, zagrižen Ita-
lijan, menda tudi italijanski podanik.
Občeval je pa po večini s peščico tu-
kajšnjih Nemcev, ker Italijanov ni bilo,
razen dveh drugih stavbenikov, katera
pa nista prišla vpoštev kot njegova kon-
kurenta. Ko je po izbruhu vojne čutil,
da bi se mu slabo godilo je zaprosil in
dobil avstrijsko državljanstvo. Zdaj je
še bolj jasno in odločno kazal svoje iz-
virno nemško prepričanje, toda le do
poroda Jugoslavije. Tedaj pa je postal
z dušo in telesom izvirno Jugoslovian,
dasi ne zna slovenskega niti toliko, da
bi se za silo sporazumel. Ljudje ga ne
marajo in jemljejo raje domače podjet-
nike. Sbrizzai pa silno preganja te po-
jetnike, ki imajo le malo koncesijo.
Povsod voha za novimi stavbami in
vsakega domačina takoj ovadi. Neke-
mu tukajšnjemu trgovcu gradi hišo pod
nadzorstvom podjetnika z veliko kon-
cesijo tukajšnji domačin Bele, ki je od
rojstva tu in je zelo razumen in več v
zidarski stroki. Sbrizzai ga je takoj ovadil
pri obrtni oblasti. Ljudje, ki absolut-
no nočejo jemati za stavbe zagriženega
Italijana Sbrizzaja, se zgražajo nad tem,
da preganja Italijan Slovenca. Da se pa
različni Sbrizzaji ne bodo izgovarjali na
svojo veliko koncesijo, naj bi se re-
vidirale vse koncesije in naj
biti tuji še enkrat napravi-
li izpit, toda v slovensčini
Saj vemo, s kakimi protekcijami so
dostajali takoj ljudje koncesije. To kaže-
jo tudi mnogobrojne sodne tožbe zoper
Sbrizzaja zaradi slabe izvršitve izro-
čenih mu stavbinskih del. Domačin je
na vsak način oškodovan, ker ne mo-
re od Sbrizzaja ničesar dobiti, tudi če
je prodal s tožbo, ker se voda ne vzame
tam, kjer ni nič. Dobro bi bilo če bi
prišel v Novo mesto kak soliden stav-
benik, ki bi bil domačin in bi imel ve-
liko koncesijo.

Priporočila delavca. Marjeta Kra-
ker posestnica v Jernejavi pri Čr-
nomlju, je že dokaj priletna ženska, po-
vrhu pa še vdova in brez družine. Po-
sestva pa ima precej. Zato je bila leto
po končani deželni dobi v silnih stis-
kah, ker se je nabralo vse delo skupaj,
delavcev pa ni imela. Kakor rešila an-
gelja sta prišla k nji v začetku junija
dva krepka možakarja, ki sta se ji po-
nudila v dnjo. Z obema rokama ju je
sprejela. Delala sta pridno, lumpala ni-
sta, zato jima je starka vse zaupala.
Dne 27. junija je šla k maši in pustila
dome vse odprto. Dninarja sta bila že
dela sita in bi bila rada odšla prav ta-
krat, ko Krakarce ni bilo doma. Stopi-
la sta v sobo, pobrala gotovine za okoli
1700 K, precej suhe svinjine, slanice,
obleke, sukanca, čevljev in dva velika
hlebca kruha in sta jo mahnila proti Ko-
čevju. Silne svote ukradenega denarja
sta bila tako vesela, da sta v neki go-
stilni blizu Kočevja, kar na šefane vina
plačevala vsakomur, kdor je hotel piti.
Ljudem se je to ravnanje obeh skrajno
siromašno oblečenih potnikov nemalo
čudno zdelo. Poslali so po orožnike, ki
so jih odvedli na varno in jima odvzeli
pokradene reči, kolikor jih še nista za-
pravila in pojedla. Oba sta takoj pri-
zala tatvino. Orožniki pa so spoznali
v njih dva stara znanca, nekega Andre-
ja Jurkoviča in Alojzija Kosovela. Prvi
je star okoli 36 let in je po poklicu na-
takar, ki se je že dolgo pečal z veri-
ženjem. Rodom je Kočevce. Drugi je
iste starosti, težak doma neke na Pri-
morskem.

Mlad sladkosnedež. Dne 15. junija
t. l. je bilo na Mirni živahno življenje.
Med stojnicami so se gibalije fante in
dekleta in kupovali drug drugemu piš-
kotke in cukrčke z zaljubljenimi napisi.
Tudi šolska mladina je kupovala in po-
kušala in hrustala že stare piškote, le
Lojze Miklič je gledal od daleč to vrve-
nje, ker ni imel božjega v žepu. Sline
so se mu začele cediti po vseh tet lepih
in dobrih rečeh, ki so jih deležni dru-
gi dečki, on pa ne. Približja se stojnici
Jožeta Rugelja, zagradi 10 piškotov, pa
v beg s plinom, kramar pa za njim.
Komčno so Strahovi dečki vjeli mlade-
ga tatu, ki hodi še v 4. razred ljudske
šole. Sodišče v Trebnjem mu je skraj-
šalo šolske počitnice za dva dni.

Grizje. Dne 2. septembra ob 10. uri
dopoldan se je vršil pogreb rudarja
Fritza Mihaela. Pogreba se je udele-
žilo mnogoštevilno ljudstvo iz Zabu-
kovcev in Grizje; tudi dva zastopnika ru-
darskega oskrbnjstva SHS v Zabukov-
cih sta spremljala zvestega rudarja na
njegovih zadnjih potih. Na čelu pogrebne
spreveda je korakala rudarska godba
iz Zabukovcev ter je s svojimi mrtvaš-
kimi koreli proslavila spoved. Skoraj
bi človek lahko rekel da dokler Grizje
stoji, se ni vršil tak ganljivi pogreb.
En rudar iz Zabukovcev.

Na državni obrtni šoli v Ljubljani
se prične šolsko leto 1919/20 dne 19.
t. m. Otvorjenji bodo nastopni oddelki:
1. višja stavbna šola; 2. višja strojna
šola; 3. stavbna rokodelska šola; 4.

strojna delovodska šola; 5. elektroteh-
nična delovodska šola; 6. mizarstva mo-
strska šola; 7. kiparska šola; 8. žen-
ska obrtna šola; 9. javna risarska šola.
Vpisovanje bo od 15. do 17. t. m. po re-
du, ki je razviden iz tozadevnega raz-
glasa v Uradnem listu št. 141., z dne
3. t. m.

Mestna trgovska šola v Celju. Vpi-
sovanje v dveletno deško trgovsko šolo
in pripravljalni letnik ter v dveletno de-
kliško trgovsko šolo za šolsko leto
1919/20 se vrši 16. in 17. septembra
od 9. do 12. ter od 15. do 17. ure. Na de-
ški trg. šoli se sprejemajo: v priprav-
ljalni letnik učenci, ki so dopolnili 13. le-
to ali ga bodo dopolnili še tekom šol-
skega leta sprejema: v I. letnik učenci,
ki so: a) dopolnili 14. seto ali ga bodo
dopolnili še tekom šolskega leta spre-
jema in so a) z vsaj zadostnim uspehom
dovršili 4. razred kakšne srednje šole
ali c) uspešno prestali posebno sprejem-
no izkušnjo; v II. letnik učenci, ki so do-
vršili z vsaj zadostnim uspehom prvi
letnik Mestne trgovske šole
v Celju ali kakšnega drugega
tuzemskega javnega zavoda, zaznamo-
vanega na enak podlagi. Na deški dekliš-
ki trgovski šoli se sprejemajo učenke v
I. in II. letnik pod istimi pogoji, ki ve-
ljajo za sprejem v deška letnika. Vstop-
nina znaša 8 K, prispevek za učila 10 K.
K vpisovanju je prinesiti krstni list in
zadnje šolsko spričevalo. Vsa nadaljnja
pojasnila daje ravnateljstvo zavoda.

Poziv. Medijec Erman Dinko se
pozivlja, da takoj naznanj »Zdravstven-
nemu odseku za Slovenijo in Istro v
Ljubljani« svoj natančni naslov radi ne-
ke, za njega važne zadeve.

Dijaki transport v Prago pojde te-
kom tega tedna najkasneje 5. septem-
bra. Kdor se hoče udeležiti transporta,
naj se takoj javi na naslov: gđc. Milena
Pirčeva, Ljubljana, Ciglarjeva ulica 1 —
izvzemši onih, ki so še vže javili tova-
rišu g. Zupančiču. Javiti morajo: ime,
kaj študirajo in kam se peljejo. Kdor
hoče vzeti živila seboj, naj to tudi ja-
vi, da se mu preskrbi izvoznica. Ker bo
treba vožnjo menda plačati, naj šola
situirani prilože prošnjo in ubožni list,
da dobe polovično ceno na železnici.

Pri tretjem porotnem zasedanju pri
okrožnem sodišču v Novem mestu, ki se
prične dne 15. septembra t. l., se bodo
imeli zagovarjati, v kolikor je dosedaj
znano, sledeči obdolženci: 1.) dne 15.
septembra: a) Jaklič Makso in Dragelj
Janko radi hudodelstva ropa in b) Vra-
bec Jožef radi hudodelstva tatvine; 2.)
dne 16. septembra: Fric Albin radi hu-
dodelstva tatvine; 3.) dne 17. septem-
bra: Soško Janez in Tomše Anton, ra-
di hudodelstva uboja; 4.) dne 18. sep-
tembra: Stezinar Ferdinand, Malnerič
Ivan in Skala Lovrenc radi hudodelstva
golufije; 5.) dne 19. septembra: Murn
Janez, Rems Urša in Dimek Klara radi
hudodelstva tatvine, ter 6.) dne 20. sep-
tembra: a) Jeropič Ivan radi hudodel-
stva tatvine in b) Muc Alojzij in drugi
radi hudodelstva tatvine.

Poročil se je dne 3. t. m. v Maribo-
ru gosp. Alojzij Bučar, učitelj na Zida-
nem mostu, z gđco. Aneto Geršičevo,
učiteljico istotam. Vrlemu narodnemu
paru naše čestitke.

Stanovanjska beda v Ljubljani. V
petek dne 12. septembra ob 19.30 uri se
šil v Mestnem domu javen shod vseh
ki so do sedaj ostali brez stanovanja,
da premotrijo svoj današnji položaj in
pregledajo na usodo, ki jih čaka, ako se
bodo zanašali na reševanje stanovanj-
ske krize brez njih sodelovanja. Kdor
more, naj se tega shoda udeleži, da bo
manifestacija brezstanovanjcev čim
silajnejša.

Na kraljev državni realni gimnazij
v Novem mestu bo vpisovanje učencev
in učenk v I. razred dne 16. septembra
od 8. do 10. ure, v II. do VIII. razred pa
17. in 18. septembra od 9. do 12. ure.
Sprejemni izpiti za I. razred se prične
16. septembra ob 10. uri. Natančnejša
navodila bodo razglašena na uradni de-
ski v veži. — Gim. ravnateljstvo.

Begunec, star 35 let, oženjen, oče
treh malih otročičev, se nahaja že pre-
ko štiri mesece v Ljubljani. Zaposlen je
bil pri delavskem odseku, vsled česar je
zdaj oddelek razpuščen in dotični brez
vsake službe in nobene podpore in ra-
di tega ne more poslati svoji revni dru-
žini nobenega vinarja, prosil tem potom
za nujno pomoč, vsaj za olajšati nekoli-
ko to bedno in revno stanje dotičnega.
Begunec je več kot skladiščnik jestvin-
ske stroke in tudi kot delovodja pri po-
pravljaju cest, zmožen je v jeziku in
pisavi slovensko, hrvatsko, italijansko
in nekaj češko in zdaj se poučuje še
francosko. S ponižnim srcem se obra-
čam na slavno uredništvo lista in pro-
sim za objavo in usmiljenje srca za nu-
jno pomoč. Mjodari naj se pošljejo na
uredništvo »Slov. Naroda«. — Jakob
Milkovič, begunec iz Opčine pri Trstu.

Crnilni ekstrakt za zavode, šole,
trgovce itd. ponuja v današnjem inse-
ratu tovarna črnila Fr. Schüller Am-
stetten. Opozarjamo na ta inserat.

**Shod JDS, v Spodnji Šiški in fran-
čiškani.** Pod navedenim naslovom se
zaletava večerajšnji »Slovenec« (z dne 2.
t. m.) v JDS. Nj moj namen zagovarjati
JDS, kajti vsako imez nam v, da je ta
organizacija na svojem mestu. (Pa

naj ne misli »Slovenec« dopisnik, da
sem član oziroma odbornik te organiza-
cije!) Med drugim očitki pravi: »Ni,
gospodje okoli JDS., stanovanjska mi-
zerija, ki vas vznemirja, ampak druga
reč je, ki vam dela strah pred franči-
škani. Njih delovanje, njih skrb za pra-
vo, zdravo izobrazbo delavskega ljud-
stva, njih skrb za zvečanje duš je isto,
ki vam dela strahove. Kako pa delate
vi z ljudstvom zlasti zadnji čas. Same
veselice, pa ples, pa pijačevanje! Ali
veste, kako ste slavili Jernejevo nede-
ljo! Sam dopisnik »Napreja« je ta teden
zaklical: Uboga Šiška, ko je opazoval to
veseljenje, razgrajanje in druge ne-
rednosti te nedelje! In glavni moj na-
men je, da odgovorim na te stavke. Že
časopisu »Napreju« smo mislili odgo-
voriti, česar pa nismo storili, ker smo
prišli do zaključka, da večina pozna
Šiskarje in da pozna tudi one elemente,
ki tvorijo zbor: »Uboga Šiška«. Prepri-
čali pa smo se, da nekateri smatrajo za
»Ubogo Šiško« one, ki so ravno sovra-
zniki iste Morda »Napreju« še danes ne
ve, da bi bil moral zadnjič zaklicati v
svoji sveti in upravičeni ogorčenosti:
»Ubogim moji pristaši! ali »Ubogim moji
»Naprejevci!«, kajti »banketa« na Jerne-
jevo nedeljo so se udeležili večina ljud-
je, ki so »pristni« socialni demokrati in
in pa ljudje (vsaj za enega vemo na-
tanočno) orlovsko in prosvetne organi-
zacije in Spodnji Šiški. Ves tisti »igro-
kaz« pa, ki so ga proizvajali takrat
»ubogi elementji«, se je vršil v gostilni
»katoliškega« mišljenja. Ecce... Vemo,
da te »eljine« peščice (hvala bogu, da je
samo peščica) ne bo nihče spreobrnil,
torej tudi JDS ne, in mislimo, da se tu-
di gg. frančiškani ne bo posrečilo, po-
sebnost ču so njih somišljeniki tudi tako
»ubogi«. — Kako pa z veseljem? Pr-
vič, ali vidijo gg. frančiškani v veselici
edino ples in pijačevanje? Mi smo dru-
gega mnenja in prirejamo veselice le v
društvene, oziroma narodne namene,
ne pa radi plesa in pijačevanja. Dru-
gič, koliko veselje pa je bilo letos v Ši-
ški? Dve! In sicer: prva »Gasilnega
društva« in Spodnji Šiški, druga pa
»Prosvetnega društva« v Spodnji Šiški.
Morda so se na zadnji veselici godile ta-
ke stvari, da so frančiškani upravičeni
biti ogorčeni proti njim! Ne vemo! Še
zadnje besede poročevalcu »Uboge Ši-
ške« (da, še več ko ubogi so, ki po-
čenjajo stvari, katerih ne bi bili priča-
kovali od najzaketnejših barbarov):
»Naj on drugič, v slučaju, da bo imela
»Uboga Šiška« kdaj svojo »reprezo«, in
bo hotel on podati zopet kritiko v jav-
nost, dobro premisli, da ne bomo vsled
njegovega poročila kompromitirani ravo-
no mi, ki smo največji nasprotniki takih
»komedijs«. — Zdrava Šiška.

Vlomitelj so danes ponoci neznan
tatovi v trgovino z manufakturnim bla-
gom »Pri Angelici na Tržaški cesti in
odnesli precej blaga. Blago so odlagali
v vrt na nasprotni strani, kjer so od-
trgali ograjo. Kam so odnesli blago, naj
zasleduje policija.

Rudarji. Podpisani urad sporoča
vsem družinam rudarjev, ki so pred
meseči odšli v Pečuj, da bo dospel v
3-4 tednih v Ljubljano poseben vlak,
ki bo odpeljal vse še tu bivačoe dru-
žine brezplačno v Pečuj. — Osred-
nji urad »Državne posredo-
valnice za delo« v Ljubljani.

Visokošolci - begunci. Prosim vse
visokošolce - begunce, da se udeležijo
sestanka dne 11. septembra ob 8. zve-
čer v gostilni pri Češnovarju, Ljublja-
na, Dolenjska cesta. Dnevni red: ma-
terijalno vprašanje. — Dr. Rybář VI.

Civilni komisar za Prekmurje se
je s svojim uradom preselil dne 6. sep-
tembra iz Radgone v Mursko Soboto.
Umrla je g. Terezija Medič. Pre-
ostalim naše sožalje!

Kino Ideal. Danes nov, interesen-
ten spored, katerega glavna točka je
štridejanska družabna drama »Aristo-
kratski otroci« ali »Ognjena preizku-
šnja«. Dejanje se vrši v aristokratskih
krogih ter nam pokazuje mater - vdovo,
ki ji je nasladije in uživanje življe-
nja vse, vzgoja in sreča njenih otrok.
sina in hčere, pa deveta briga. Njeno
nemoralno, razuzdano življenje dela
otrokoma celo sramoto, zato si jih
mami tudi popolnoma odtuji. V glavnih
ulogah Ilona Matyasovska, dr. Oton
Tordai, Ernest Peczi in Bela Bathory.
Poleg tega še dve mikavni emodeljanki
»Zločin po telefonu« ter »Leon je!« —
V petek »Mayerling«. O tej žalostni
prestonolaslednici Rudolfa in njegove
ljubice baronice Večere v Avstriji do
njene razsule nismo smeli čriniti niti
besedice ter mogli le ugibati, kako se
je odigrala. Sedaj jo bomo videli v
kratkem v Kino - Idealu v filmu, upri-
zornem točno po tainih zapiskih so-
dobnega dvornega arhiva. Ker si bo
vsak hotel ogledati ta film in bo naval
velik, opozarjamo slavno občinstvo, da
se začne predprodaja vstopnic z
dne 12. septembra dalje od 11.—12.
dopoldne ter od 3. popoldne dalje.

Iz seje
deželne vlade za Slovenijo z dne
27. avgusta 1919.

**Maribor, uvrstitev v I. razred ak-
tivitetnih doklad.** Sprejme se načrt na-
redbe o uvrstitvi mestne občine Maribor
v I. razred aktivitetnih doklad.

**Rešitum za prehrano pri nespreje-
mih kandidatih.** Ugodi se predlogu voja-
ške intendance, da značaj od 1. julija

1919 naprej za nesprejete častnike re-
lutum za prehrano mesto dosedanjih
dnevni 8 K dnevno 10 kron in da se
jim prizna relutum po 2 K 50 vin. dnev-
no za tobak, vsega skupaj torej dnev-
no 12 K 50 vin.

Sodnijska služba. Izvrši se več
imenovanj, oziroma pritrdi se od po-
verjenika za pravosodje predlaganim
imenovanjem v sodni pisarniški in
zemljiškoknjižni službi.

**Proračun mestne občine Ljubljan-
ske.** Sprejme se naredba celokupne de-
želne vlade za Slovenijo glede pobira-
nja občinskih doklad v Ljubljani in
glede najetja posojila mestne občine
Ljubljanske v znesku 2,500.000 kron v
pokritje primanjkljaja na podlagi odo-
brenega proračuna za dobo od 1. julija
1919 do 30. junija 1920.

Odtulitev zemljišča na prostoru
bivšega vojaškega preskrbovališča v
Ljubljani. Mestnemu magistratu se do-
voli prodaja dveh parcel na prostoru
bivšega vojaškega preskrbovališča cen-
trali »Trhovelske premostokopne dru-
žbe« za zgradbo poslopj za urade in
uradniška stanovanja.

Preki sod uknjen. V nekaterih
okrajih Slovenije svoj čas proglašeni
preki sod se ukine in se ukinitve tak-
oj razglasi.

Začasna stanovanjska komisija. Fi-
nančni svetnik Howanski Evald se
imenuje na podlagi člena II. naredbe z
dne 16. avgusta 1919, št. 600 Ur. l. za-
stopnikom vlade v začasni stanovanj-
ski komisiji, ki ji naj po členu VI. te
naredbe predseduje.

**Uporaba šolskih prostorov za iz-
venšolske prireditve.** Šolska poslopja
se smejo oddati za izvenšolske prire-
ditve samo za učne namene, telovadnice
za telovadbo, vendar se v slučaju, da
so dani ti pogoji, uporabo ne sme
odreči nobeni stranki proti zagotovitvi
plačila vsake škode in proti založitvi
stroškov za snazhenje in eventualno
uporabo luči.

Državna obrtna šola. Ker name-
rava dosedajni potovalni učitelj za
krojaško stroko na državni obrtni šoli
v Ljubljani M. Kunc stopiti v pokoj, se
dovoli razpis potovalnega učitelja za
krojaško obrt z običajnimi prejemki
delovodij na obrtni šoli.

Osebnosti. Deželni svetnik svet-
nik Ivan Dougan od deželne sodišča v
Trstu se začasno sprejme v službo v
Sloveniji. Notar Fran Stupica pri Sv.
Lenartu v Slov. gorah se v smislu na-
redbe z dne 10. februarja 1919, Ur. l.
št. 350, poveri za nadalnje izvrševanje
notarskih poslov. Imenuje se koncipist
dr. Josip Hubad okrajnim komisarjem.
Deželni svetnik konceptni praktikantje
dr. Tina Čuš, dr. Slavko Barle, Franjo
Maršič, Stefan Skubic, Franc Vovšek
se imenujejo za provizorične deželno-
vladne koncipiste s pristavkom, da se
določijo vrstni red pozneje. Konceptni
praktikant Mirko Kuhel se imenuje za
koncipista in dr. Karel Dobida za kon-
ceptnega praktikanta pri poverjenstvu
za socialno skrb. Bivši ravnatelj slo-
venske kmetijske šole v Gorici Anton
Štrekelj se sprejme v državno službo
in prideli v službovanje poverjenstvu
za kmetijstvo. Okrajna tajnika Alek-
sander Schaffer in Josip Perk se po-
makneta v IX. činovni razred. Okrajni
tajnik bivšega tržaškega namestništva
Fran Gregorčič se sprejme v službo
politične uprave za Slovenijo v svoji
sedanji službeni lastnosti. Policijski
oficijali Blaž Skok, Fran Golm, Leopold
Modic in Fran Pink se imenujejo za
policijske pristave in policijski kance-
list Fran Znidaršič za policijskega ofi-
cijala. Policijski oficijal Ivan Senica iz
Trsta se sprejme v državno službo. Pe-
ter Glažar in Angela Vadnjalova se
sprejmeta pri knjigovodstvu oddelka
za kmetijstvo kot računski praktikan-
ta. Pisarniški uradnik »Državne posre-
dovavnice za delo« Ciril Tomažič se
imenuje za kancelista pri poverjenstvu
za socialno skrb v Ljubljani. Anton
Lap, absolvent sadjarske šole v Trobi,
se sprejme v državno službo kot stro-
kovni praktikant za sadjarstvo. Usluž-
beni zavoda za pospeševanje obrti:
Jožeta Tomažič, Terezija Kregar in
Matej Igljič se sprejmejo v državno
službo, in sicer se imenuje: Jožeta To-
mažič za kancelista v XI. činov. raz-
redu 2. plačilna stopnja; Terezija Kregar
za oficijantino II. plačilna stopnja
in Matej Igljič za uradnega slugo v VI.
plačilni stopnji. Bivši pomožni sluga
pri tržaški podružnici dunajskega ko-
respondenčnega urada Andrej Richtig
se sprejme s 1. avgustom 1919 kot po-
godbeni sluga pri Dopisnem uradu de-
želne vlade z vsemi prejemki pomož-
nega sluga.

Vremensko poročilo.

Vilma nad morjem 3002 Srednji mrazni tlak 736 mm

August	Čas opazovanja.	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
8	2. pop. 9. zv.	40.8 41.4	22.7 18.8	brezvet.	pol. oblak
9	7. zj.	42.2	18.2	.	megla

Padavina v 24 urah 0.0 mm
— Srednja večerajša temperatura 16.4°, norma-
lna 15.9° — Vremenska napoved za jutri:
Lepo mirno in toplo vreme.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Materi — iz dalnje tujine.

Iz Tomška, Mamica — prošlo je že
dolgo časa — dosti kamenčkov je padlo
v drugo polovico peščene ure — bistra
Soča je izlila mnogo vzdihov in vročih
pozdravov s svojimi valj v neizmerno
morje — mnogo je v meni predugačilo,
mnogo izkušeni grenkega življenja je
prenesla in vdušila v sebi (meni) — a
enega mi mogla prenesti in enega ni mo-
gla vdušiti — to, milega domačega kra-
ja, s sladkoj, zlatoj dobroj mamicoj, dra-
gimi brati in bližnjimi sorodniki. Danes
sem čital v polkovskem povelju, da je
prišel prvi češki transport domov in da
lahko pošliemo vsak ponedeljek goreče
pozdrave v naš domači kraj — v naroč-
je naših dragih. Skoraj sem že pozabil
naš jezik, a danes mi teče vse tako lah-
ko izpod roke. Morda tega ne bodo čle-
tali Tvoje dobre oči, zaprle so se one
že morda za vedno — roka mi pri tej
misli umrtveva, duša zamrla — prene-
sel sem že mnogo — a tega udarca, ma-
mica, zdj se mi, bi ne mogel, živim v
sredi mrzle hladne Sibirie, a v meni
gori neugašajoči plamen. Podrobneje o
svojem življenju nočem pisati, ker mi je
pretežko na srcu, rad bi bil in zadovol-
jen bi bil, da dobiš Ti, sladka mamica,
saj teh par besedic v Tvoje roke, da veš,
da Tvoj Ludvik še živi — da je
zdrav in da se mu sedaj dobro, oziroma
za sedanje razmere, zelo dobro godi.
— Kakor vidiš, zlata mamica, zopet sem
vojak, no, sedaj ne več avstrijski su-
ženj, a svobodni vojak v svojem jugo-
slovanskem polku. Zagrabil sem za puš-
ko že meseca avgusta 1916. leta, ker
sem vedel, da se moram boriti za svo-
bodo svoje domovine in jo nisem izpu-
stil do današnjega dneva in jo ne iz-
pustim do dneva, ko stopim kot zmago-
valec na svobodni moj kraj. Več ko en-
krat je že visela moja glava na nitki —
a vedno sta me spremljala Bog in sre-
ča junaška, sicer pa sedaj ni čisto no-
benih nevarnosti več; imam lepo mesto
pri poveljni taborja vojni vjetnikov.
Torej bodi za me brez vsake skrbi. —
Draga mamica, oprosti, več ne morem
pisati, preveč sem srečen. Kje sta moja
draga brata, kaj je z njima, kaj se drugi?
Drugič pošljem svojo sliko. — Tisoč po-
zdravov in poljubov Tebi, Francu in To-
niju. Tvoj vedno zvesti sin Ludvik
Komek.

Sokolstvo.

Zlet ljubljanske sokolske župe
na Viču dne 7. septembra.
Točno jutraj ob 8. uri
so bila zbrana vsa župna
društva v Narodnem do-
mu, katerim so se pridru-
žili še zastopniki župe I.
Obhoda na Vič se je ude-
ležilo veliko število čla-
nov, članic in naraščaja. Na Viču je
bil prisrčen sprejem Sokolstva, ki je
tako po končanem obhodu odšlo na
svoje delo. Dopoldne so se vršile
skušnje za popoldnjašnji nastop ob
velikem številu gledalcev, izredni
občni zbor ob udeležbi delegatov
vseh društev in slavnostno zborova-
nje viškega Sokola ob njegovi deset-
letnici. Popoldne se je vršila javna
telovadba. Dolgo pred četrto uro se
je začelo zbirati mnogoštevilno ob-
činstva na telovadišču in ob četr-
turi je bilo že vse prenapolnjeno. Bilo
je nekaj tisoč gledalcev, ki so z veli-
kim zanimanjem sledili posameznim
točkam javne telovadbe. Pri javni
telovadbi je nastopilo: 128 članov,
102 članic, 160 šolskega, 72 obrtnega
in 85 dekliškega naraščaja. Kakor
pri telovadbi ljubljanskega Sokola je
tudi tu občinstvo navdušeno pozdra-
vilo »Napreju«, ki so ga izvajali izbra-
ni telovadci ljubljanskega Sokola.
Ostala telovadba je tudi izpadla zelo
dobro, videli smo, da je v vseh dru-
štvih od najstarejšega do najmlajšega
mnogo veselja do dela v telovadni-
cah, ki edino privede do tako lepih
uspehov. Po telovadbi se je razvila
na prostem lepa ljudska veselica ob
ogromni udeležbi ljudstva.

Sokolski Savez SHS. Seja celo-
kupnega predsedstva, katere se ude-
ležijo tudi Hrvati in Srbi, se vrši
20. in 21. t. m. v Ljubljani.

Celjska Sokolska župa pozivlja
vsa bratska društva, da se udeležijo
vreditve Celjskega Sokola dne 14.
t. m. — Župno predsedstvo.

Celjski Sokol je vstopil, odkar
ima na razpolago novo telovadnico
v mestni ljudski šoli, v novo fazo svo-
jega društvenega življenja. Temu je
priča naravnost ogromna udeležba
telovadbe tako od strani moškega
in ženskega članstva, kakor od naraš-
čaja, tako, da postajajo njegovemu
poletu obširni prostori telovadnice
pretesni. Javna telovadba, ki jo pri-
redi na 14. septembra v Celju, bo po-
kazala širokim masam plod sokol-
skega dela. Naj ne zamudi nihče iz-
med zavednih Slovencev v nedeljo
14. septembra prihiteti na Sokolski
praznik in Celje.

»Sokolski dan« v Ljubljani pri-
redi Slovenska Sokolska Zveza dne
21. septembra. Javna telovadba se
vrši na prostoru S. K. Ilirije pred dr-
žavnim kolodvorom.

Sokol v Vel. Laščah praznuje 14. septembra desetletnico svojega obstanka z javno telovadbo in veliko ljudsko veselico. Vršni se na vrtu g. Hočvarjeve. Začetek javne telovadbe je ob 3. popoldne. Naraščaj m članstvo se marljivo pripravljata, na položaja račun svojega dela. Vabimo vladno zlasti kočevsko, ribniško, cirčniško in loško dolino ter bloško planoto.

Dva koncerta orkestra Sokola I. V soboto 6. in ponedeljek 8. t. m. je priredil orkester Sokola I. pod vodstvom g. L. Pahorja dva koncerta v veliki dvorani »Narodnega doma«. Obe prireditvi sta v moralnem oziru izpadli zborna za orkester. Orkester, ki izvaja na ta način potpuri iz »Prodane neveste« in razne slovenske skladbe, zlasti pa naše narodne pesmice v tako dovršeni obliki, ni več zbor diletantov, marveč kaj več. L. Pahorjev »Slovenski svet« in potpuri iz »Prodane neveste« sta tvorila dve glavni točki obsežnih in mnogovrstnih spredov. Konstatirati se mora, da Ljubljana ne premore boljšega poljudnega orkestra, ki bi ne obsegal zgolj po večini same diletante, da pa je popolna in neumljiva navada ljubljanskega občinstva, da se raje udeležijo cirkskih in varietetnih predstav in prireditve, kakor pa resnih koncertov. Sigurno je, da bi bil obisk v treh cirkskih in desetih kinematografih v Ljubljani večji, kakor pa če se prireditvi »družabni večer« z izbranim koncertnim delom in brez — plesa. Okus in navada občinstva v Ljubljani je pač samo — kinematograf, in tam tembolj krvave slike, pa cirkus in variete, kjer se morda vidi kaka okusna ali neokusna cirkuška plesalka, nikakor pa ne — koncert in pa ples; ali, kakor se v zadnjem času tako rado imenuje »hopsasa, hopsasa«. — Orkester, obstoječ iz več nego 20 diletantov je izvršil svojo nalogo pod spretnim vodstvom kapele g. Pahorja zelo častno in to pri obeh večerih, če pa ni dosegel zaželenih uspehov, se ima zahvaliti samo inočetnosti in skrajni malomarnosti gotovih »izobraženih« krogov. — B. V.

Sport.

Prva konjska dirka na Bledu. V nedeljo 7. t. m. je doživel Bled svoj prvi veliki sportni dan, kar se tiče prireditve na suhem. Znani Tourist-office je priredila poleg jezera konjsko dirko in to prvo v tem obsegu in tako res sportno, kakor sedaj. Sicer si ne smemo prikrivati, da je to šele skromen pričetek, pa saj je vsak začetek težak, — kljub temu pa so se dosegli uspehi, ki bi bili tudi večjim in uglednejšim dirkališčem v čast. — Okolica dirkališča sama je kakor ustvarjena, saj se dvigajo na treh straneh brda v višino in občinstvo je v obilni meri to prirodno ugodnost izrabilo. Slikovito in romantično je bilo videti občinstvo ni zlasti naše okoliško prebivalstvo Bleda na sosednih skalah in višinah, opazujoč razvoj in potek dirke. Z mirno vestjo se lahko trdi, da ima Bled kot bodoče veliko konjsko dirkališče še lepo bodočnost in da se bo s tem tudi močno dvignila naša domača konjereja.

Slika dirke za enkrat še ni bila enotna, ker je ravno poleg res dirkaških vozil imelo dovolj prostora tudi nebroj navadnih in — primitivnih — vozil, zato pa je ceniti tem višje uspeh, ki so ga dosegla taka vozila.

Ob 3. uri popoldne se je pričela dirka. Kot prva točka so nastopili enovprežni toplokrvni konji in sicer v handikapu, t. j. boljši konji dajo slabšem po odloku razsodišču primerne razdalje naprej. Dolžina tekmovalnega prostora 1700 m, t. j. dvakrat na okrog. Tekmovalo je pet konj. Kot prvi je došel na cilj g. Stupica starejši, Ljubljana, kot drugi g. Kozina, Tržič, kot tretji g. Stupica mlajši, Ljubljana. — Druga točka je bila dirka enovprežnih toplokrvnih konj v Handikapu, izključeni dirkači, na daljavo 1275 m. Kot prvi je došel na cilj g. Stupica starejši iz Ljubljane, kot drugi g. Fabjan, Domžale, kot tretji g. Stupica mlajši, Ljubljana. Tekmovalo je 5 konj. — Tretja točka dirke je obsegala dirko mrzlokrvnih konj na daljavo 1275 m. Dirke so se udeležili 3 konji in je prišel prvi do cilja Valentin Pažter, Bled, drugi g. Žark iz Lesca, tretji g. Mežan iz Bleda — Rešica. Ta točka je bila zlasti zanimiva, ker so tu dirkali mrzlokrvni konji, vsi domovne rase. — Sledila je nato dirka dvoevprežnih toplokrvnih konj, na razdaljo 1700 m, Handikap. Kot prvi je dosegel cilj g. Osolin iz Domžal, kot drugi g. Stare iz Kuplenika in kot tretji g. Hrašovec iz Radovljice. Pri tej dirki je zanimivo, da je dosegel g. Stare iz Kuplenika drugo mesto, čeprav se je dirke udeležil z lojtrnim vozom in s težkimi, doma prirejenimi konji. Tekmovalo je pet parov konj in se udeležili tekme tudi g. Stupica z le-

bornim parom konj, ker pa je moral v Handikapu napraviti 2550 m mesto samo 1700 m, ni prišel v pošte, vendar pa je ostal v ozadiju samo za kakih 400 m, sicer bi bil odnesel tudi tu prvo darilo. — Dirka toplokrvnih jahalnih konj na razdaljo ca. 1990 m je nudila zelo pestro sliko. Dirka se je v dveh oddelkih. Prve dirke se je udeležilo pet tekmovalcev in so prišli na cilj kot prvi trije: g. Dekleva, Ljubljana, Primožič, Tržič in Kenda, Bled, jahal g. dr. Pretmar, Trst. Pri tekmi drugega oddelka je prišel kot prvi na cilj g. Kleindienst, Bled, kot drugi g. Fabjan, Domžale in kot tretji g. Magušar, Bled. Tekmovalo je 6 konj. — Dirka blejskih izvoščkov je odpadla. — Sledila je konkurenca jahalcev v narodnih nošah. Nad 30 jahalcev v pestrih gorenjskih narodnih nošah je podalo zbranim občinstvu zelo raznovrstno sliko. — Končno je sledila skupina okrašenih vozov, na katerih je sedela moška in ženska mladina v očarujočih narodnih nošah. Župnik g. Kleindienst je imel nato kratek nagovor na občinstvo, na kar je sledila razdelitev daril.

Poverništvo za kmetijstvo je razpisalo nagrado 400 K za najlepšo mrzlokrvo kobilu kmečkega konjereja. Darilo je bilo prisojeno g. Žarku iz Lesca.

Pri celi prireditvi, ki je trajala nad 3 ure, je deloval vestno totalizator, vendar pa se je tam tudi opazilo, kako neinformirano je naše občinstvo v konjereji in pri takem sportu sploh. Na okoliških travnikih so bili postavljeni razni bufeti, kjer se je občinstvo lahko okrepčalo; pri prireditvi, kakor tudi zvečer v zdraviliškem domu pa je igrala neumorna godba jugoslovanskih železničarjev.

Kakor že povdarjano, dirka v sedanjih oblikah ni nudila še enotne slike, če se bo pa ta sport še nadalje tako razvijal, kakor je pokazala to prva prireditev in če se bodo uresničili vsi projekti, potem ni več daleč čas, ko bo naš divni Bled s prekrasno panoramo pridobil na novi privlačnosti, ki jo bodo tvorile enotne konjske dirke. To pa bo za razvoj našega slovenskega Bleda pomenilo še lepo bodočnost, kakor si jo je moral želeči doslej. Za inicijativu v tem pogledu se ima naše prvo letovišče zahvaliti le blejski Tourist-office in vsem čimteljem, ki jim je domača konjereja kaj pri srcu. Dirka sama je bila za večino našega občinstva nekaj povsem novega, dobro pa je, da se je vsaj zbudilo zanimanje za umno konjerejo tudi v širših masah našega ljudstva.

Kultura.

Občni zbor Slovenskega gledališkega konzorcija v Ljubljani. Kateri je sklican za petek t. j. 19. t. m. v mestni posvetovalnici (Magistrat) se bo vršil ob 6. uri popoldne. Knjige in bilanca so gosp. konzortistom na vpogled vsaki dan v pisarni književodstva Dramsko gledališče od 3. do 5. ure popoldne.

Delo pevskega zbora »Gasbene Matice« v prihodnji sezoni. Kakor čujemo od ravnatelja g. M. Hubada, bo imel pevski zbor študirati v prihodnji sezoni mnogo zanimivih novosti. Izvajati bo treba: Premrl: Jugoslovanska himna; Ravnik: Ženica; Pavčič: Če rdeče rože zapade sneg (posvečeno pevskemu zboru Glasbene Matice in njegemu koncertnemu vodji); Premrl: Solčna pesem sv. Frančiška (z orkestrom); Adamič: Bela breza se zdramila. Ecce dolor; Lajovc: Črna lutnja; Pomladni sprev; Adamič: Pusto je: dalje novi, še nepoznani rukoveti srbskih narodnih pesmi; več hrvatskih in mnogo drugih skladb iz slovenske, hrvatske, srbske, češke in poljske literature itd. Vsi naši ljubji znanci, stari in novi pevci, na krov! Poveljnik naše čete čaka. Priglasit naj vsak svoj pristop odboru pevskega zbora »Glasbene Matice« kar po dopisnici že do 15. septembra, da sestavimo mogočen zbor za nastop izven Slovenije in začnemo takoj z delom. Pevski pozdravi! Odbor.

Dramatična šola jugoslovanskega konzervatorija »Glasbene Matice« v Ljubljani naj poda jugoslovanski mladini kolikor mogoče popolno izobrazbo v izralski umetnosti. Šola bo obsegala tri letnike. Glavni učitelji in voditelji izobrazbe gojencev bo mojster Ignacij Borštnik. Poučevalo bo tudi več pomožnih učiteljev. Nameravani so pozneje paralelni razredi učiteljev s približno po največ 20 gojencev. Pogoji vsprejema so: primeren, dober organ; primerna zunanost; popolno znanje slovensčine ali srbohrvaščine v besedi in pisavi; dovršena srednja šola pri gojenkih; le pri izredno nadarjenih gojenkih, ki svojo nadarjenost pred komisijo pri vsprejemnem izpitu dokažejo, morejo dovršeni razredi spodnje srednje šole za vsprejem v dramatično šolo izjemoma zadoščati; dovršena meščanska šola, licej itd. pri gojenkah; ali pa pri vsprejemnem izpitu dokazana toliko splošna izobrazba, da se jo more prej omenjeni enakovredno šteti; vsprejemni izpit pred komisijo zahtevana uspehom.

starost; dovršeno 16. leto pri gojenkah, dovršeno 17. leto pri gojenkih. — Pouk v dramatični igri kot glavnemu predmetu se vrši v prvem letniku trikrat na teden po tri ure pri največjem številu 20 gojencev. Vstop v višji letnik je mogoč le s povoljno dovršenim izpitom čez nižji letnik. Dramatična igra se poučuje v drugem letniku po 10 ur na teden, v tretjem letniku po 12 ur na teden. Obilgatni pomožni predmet v dramatični igri so: v I. letniku: 1.) splošna dramaturgija, dve uri na teden; 2.) slovenščina, dve uri na teden; 3.) srbohrvaščina, 2 do 4 ure na teden; 4.) ruščina, 3 ure na teden; 5.) mimika in ples, 2 uri na teden; 6.) telovadba in borenje, 1 uro na teden; 7.) petje kot pripomoček za izobraževanje organa, 2 uri na teden. V drugem letniku: 1.) splošna dramaturgija, II. razred, 2 uri na teden; 2.) slovenščina in srbohrvaščina, njena literatura, posebno dramatična, 2 do 4 ure na teden; 3.) ruščina, II. razred, 3 ure na teden; 4.) eventualno kot prost predmet francoščina, I. razred, 2 uri na teden; 5.) nauk o kostumih in rekvizitih poleg zgodovine, 2 uri na teden; 6.) telovadba in borenje, 1 uro na teden; 7.) splošna zgodovina in mitologija, 1 uro na teden, (event. relativno obligatno); 8.) petje kot pripomoček za izobraževanje organa, 2 uri na teden. V tretjem letniku: 1.) ruščina, III. razred, 2 uri na teden; 2.) francoščina, II. razred, 2 uri na teden; 3.) nauk o kostumih in rekvizitih, spojen z zgodovino, 2 uri na teden; 4.) eventualno ponavljanje telovadbe in borenje ali drugih potrebnih pomožnih predmetov. Skupnega pouka približno v prvem letniku okoli 24 ur, v drugem 26 ur, v tretjem okoli 20 ur na teden.

Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. Prvi in drugi snopi II. letnika tega znanstvenega slovenskega lista izideta v začetku novembra t. l. Iz bogate in mnogolične vsebine naj bodo navedene nekatere razprave. Dr. Fr. Weber bo objavil razpravo »K fenomenologiji jezika«, ki bo podala psihološko — spoznavno teoretično analizo besednih in sintaktičnih oblik pod vidikom njih relativne okamenelosti in njih razvoja. Razprava bo za znanost velevažnega pomena, ter odkriva za raziskovanje razvoja jezika sploh povsem nove temelje in metode. Dr. Fr. Kidrič bo nadaljeval svoje prispevke k zgodovini slovenske reformacije; dr. Prijatelj pa bo objavil zelo zanimiv članek o razmerju med Kopitarjem in Vodnikom. Ramovšev članek o sorodstvu staroindijskega samna bo prinesel marsikako novo etimološko razlago in pojasnil izraz uzmaži v brziških spomenikih. Važen dosesek k poznavanju jugoslovanske zgodovine bo članek dr. M. Kosa »Poslednji Brankoviči in gorški grofje«. Prva dva snopič bosta prinesla tudi večje število ocm, tako o Niederlejevih Slovanskih Starozhitostih (Ramovš), o izdanih »Tiskovne zadruge« (Jurčič I. in Stritarjeva antologija) izpod peresa dr. Kidriča ter o več, za zgodovino Slovencev važnih publikacijah izpod peresa dr. Milka Kosa. »Male vestje«, bodo vsebovale manjše referate in kratke razprave iz posameznih strok. Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino je važen borec za našo mlado kulturo. Zavedajmo se te važnosti, ga je prevzela »Slovenska Matica« v svoje založništvo in upravo. Upamo, da bo slovensko izobraženstvo z vneto seglo po nem. Naročnina za II. letnik znaša 25 K in jo je pošiljati na »Slovensko Matico« v Ljubljani, kjer je tudi še nekaj izvodov I. letnika po 20 kron na razpolago.

»Časopis za zgodovino in narodopisje.« (Izdaje Zgodovinsko društvo v Mariboru. Urejuje prof. Fr. Kovačič. XV. letnik, 1.—4. sn.) — Kaj more marljivo delo doseči, kaže ta znanstveni časopis, ki deluje s skromnimi materialnimi sredstvi, ki pa mu je vsebina vedno bogata znanstvenega blaga. V tem letniku je prof. Ilešič napisal razpravo »Češko — jugoslovanske literarne paralele in odvisnosti«; tu čitamo na pr. da je prva kitica Cegnarjeve pesmi »Milica« prepisane neke pesmi Celahovskega. Erjavčeva povest »Ni vse zlato, kar se svetli« ima vzporednico v češki književnosti. — Urednik Kovačič je priobčil zanimive »Doneske k starejši zgodovini Murskega polja«, čigar zgodovina nam je dosle bila povsem prikrita. Pri tolmačenju kraljevinih imen mora zgodovinar sodelovati z jezikoslovcem. Poleg tega so prispevali še dr. Fr. Kos, dr. Strženšek, dr. Breznik A., + Fr. Podkrajski itd.

Rogaška Slatina. Na kulturnem polju se je to sezono tukaj zelo mnogo delalo. Od vseh strani so dospeli prošnje, sedaj v ta, drugič v drug dobrodelni namen. Prirediteli so se trije cvetlični dnevi, dve veliki veselici in več tombol. Vse je, kakor smo že poročali, dobro uspelo. Akoravno smo goste že precej izčrpali, je vendar sedaj še ob koncu serije nabrala gđc. Ivka Kunc iz Zagreba, ki je letos pri vseh prireditvah pridno in z velikim uspehom sodelovala, za koroški fond svoto 1700 K. Zali hrvatski gospodinjci izrekamo tem potom za njeno veliko ljubezen, ki jo je gojila za slovenski trpeči narod, najlepšo zahvalo in se nadejamo, da bo tudi v bodoče pri enakih prilikah rada sodelovala, z vedno tako lepim uspehom.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. Drama 9. septembra torek zaprto. 10. septembra, četrtek »Oček«, abonement C/I. 12. septembra, petek zaprto.

Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani. Prosimo vse pevke in pevce, ki se še niso priglasili, oziroma še niso vpisali svojih priglasnic, naj to store nemudoma, oziroma naj se zglase osebno v društveni sobi, Vegova ulica 7, v četrtek 11., petek 12. ali soboto 13. t. m. in sicer pevke od 18.—19., pevci pa od 20.—21. ure. V nedeljo 14. t. m. je pripravevanje le dopoldan od 10.—12. ure. Pevke in pevci, vršite svojo dolžnost!

Dijaški dom in Dijaška kuhinja v Mariboru. Dosedanji »Studentenheim« v Mariboru je razpustila vlada; njegovo premoženje je prešlo v last občine mariborske, ki je prepustila njegovo nadaljno uporabo društvu Dijaški dom in Dijaška kuhinja v Mariboru. Zato bo možno, da se bo sprejelo že s pričetkom novega šolskega leta približno 60 dijakov proti plačilu v stanovanje in popolno oskrbo, druge pa samo na hrano in sicer te proti plačilu ali brezplačno. Natančni pogoji se objavijo še pred 15. septembrom po časopisih. Starši, ki hočejo oddati svoje sinove na stanovanje in hrano, se zglase pisмено ali osebno pri prof. M. Pircu v Mariboru, Wildenraimergasse 16.

»Glasbena Matica«. Koncert v katerem nastopi slovenski virtuoz g. Ciril Ličar se vrši v petek 12. t. m. v Unionski dvorani. G. Ličar je lani spremljal mojstra Kociana in kot spremljevalec in solist vzbudil občudovanje svoje mojstrske igre. Sedaj nastopi prvič kot solist pri nas z prav velikim pianističnim sporedom. Izvajal bo: nizozemskega mojstra Cezarja Franka Preludij Koral in Fuga; iz češke moderne literature: Vitezlava Novaka Dve Eklogi št. 1. in 4., slednja ima naslov »V narodnem tonu«. Dalje Dvorakov Bacchale, znameniti Chopinov Scherzo v B molu in Lisztovo grandiozno Tarentello pod naslovom »Venezia e Napoli«. V koncertu Cirila Ličarja bo tudi sodelovala odlična hrvatska koncertna in operna pevka altistinja gđc. Vilma de Thierry. Pevka bo izvajala pesmi in Arie iz repertoarja altistije. Speve iz Trubadurja; Samson in Dalila; Carmen; iz hrvatske in srbske literature pesmi: Zajčev Vir, Ružičevo Ljubav, Konjovičev Aman djevojka in iz moderne literature: Marxova Blažena noč, Stohrova Gomorrah in Straussovo Cecilija. Spored bo v klavirskem in pevskem oziru zanimiv in vreden najboljšega poseta. Vstopnice v trafiki v Prešernovi ulici št. 54.

Gospodarstvo.

Sejmovi za žrebota se vrše naslednje dni: V ponedeljek, dne 22. septembra v Gornji Radgoni; v torek, dne 23. septembra v Ormožu; v sredo, dne 24. septembra v Št. Jurju ob južni železi; v četrtek, dne 25. septembra v Žalcu; v ponedeljek, dne 22. septembra v Kranju; v ponedeljek, dne 29. septembra v Lescah; v torek, dne 30. septembra v Ljubljani. — Osrednji konjerejski odsek.

Oddaja plemenskih bikov. Poverništvo za kmetijstvo bo razdelilo v torek dne 16. septembra t. l. 12 čistokrvnih bikov v povprečni starosti pol leta potom javne dražbe na pristavi v Goricanah pri Medvodah. Živinorejci se vabijo, da ne zamude ugodne prilike za nakup potrebnih plemenjakov, zlasti iz krajev, kjer bikov primanjkuje in kjer imajo enobarvno sivo živino. Opozarjamo na to priliko tudi naša županstva zaradi razglašene in naše živinorejske zadruge.

Prodaja mravljične kisline kot kisovine. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja trgovske kroge in interese, da se v zadnjem času prodajajo v Sloveniji, posebno v mariborskem političnem okraju, velike množine čiste ali pa mešane mravljične kisline za kisovo kislinu, dasti je mravljična kislinna strupena in zelo nevarna ljudskemu zdravju. Posebno se peča s prodajo kisove kisline, mešane z mravljično kislino, neka trvdka v Zagrebu, ki razpečava tako blago v sodih kosmate teže 160 do 220 kg. Trgovske kroge opozarjamo, da naj bodo previdni pri nakupu in prodaji kisove kisline, ker so posledice ob prodaji mravljične kisline za kisovo kislinu težke in se prodajalci strogo kaznujejo.

Prodaja hrastovega lesa. Dne 10. septembra 1919 se bo prodajalo po javni ustmeni in pismeni dražbi pri gozdarskem odseku deželne vlade v Sarajevu okoli 80 kubičnih metrov hrastovih hlodov. Tozadevni razglas, ki vsebuje natančnejše podatke, je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Za društvo »Vrtnarske šole« v Kranju vlijudo vabim vse posestnike in najemnike vrtov — ter enako tudi vse ljubitelje prelepe vrtnarske stroke — k sodelovanju in podporanju skupnih smotrov — ki naj doprinesejo k gospodarsko strokovni povzdigi naše mile nam domovine. Naša organizacija se nahaja v najlepšem razvoju in vsakdo je povbljen — da pomaga k še hitrejši pomožnosti potrebnih moči — da nam bo naše podjetje toliko prej moglo služiti v naš lastni blagor s tem, da se splošno skrbi za razvoj vrtnarstva ter prav posebno dela na to — da se bodo tudi v mladini budilo veselje do tega najbolj idealnega ročnega dela in tako popeljemo naš rod v boljše bodočnosti. Društvo »Vrtnarske šole« ima ustanavljati — v vseh posameznih krajih — koder seže naš delokrog — vzorne vrtove, iz katerih se bodo razdeljevali: semena, sadike, podtaknjence, drevesca in drugo. V teh društvenih vrtovih se bodo mladina učila koristnega dela; a ob enem bodo te društvene postaje tako urejene, da bodo služile kot zatočišče primernemu številu invalidov. Koliko velikega pomena je primerna organizacija za vse posestnike in najemnike vrtov — se razvidi že iz tega — ker bo društvo vzdrževalo posebne strokovnjake — in izurjene vrtnarske delavce — da bodo dajali strokovne nasvete in bodo sploh na razpolago za vzorno oskrbovanje vrtov. — Vrtnarska znanost je tako obsežna, da je k uspešnemu razvoju te stroke potrebno celo krdelec strokovnjakov, a vzdrževati iste je posamezniku nemogoče — pač pa bo primerno razvita in v to poklicana organizacija v splošno in prav posebno pa v korist svojih stalnih članov lahko nastavila zahtevam odgovarjajoče moči. Umetno vrtnarstvo je nujno razvedrilo za invalide — a ob enem je vzorno urejeno vrtnarstvo že iz svojega lastnega obrata zmoglo vzdrževati marsikatero siromašaka — kar bo gotovo v odpravi bremenu, ki so ga nam naložile razmere preteklih let. — Izpeljava naših lepih načrtov — nam vsem skupno — enako v gospodarsko — trgovskem — kakor tudi v dobrodelnem oziru prav za gotovo prinese koristi in ker po mnogoletnem delu računam na zaupanje vseh tistih — ki ne stavijo nemogoče zahteve — upam, da se priklasi še večje število sodelavnikov, članov in podpornikov. — Goik.

Izobrazba našega gozdarja. V naši državi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev obstoji danes ena visoka gozdarska šola v Zagrebu pod imenom »Kraljeva šumarska akademija«. Ta naslov nosi ta šola od leta 1898, ko je bila srednja gozdarska šola v Krizevcih, katere je postojala v Hrvatski od leta 1860, odpravljena ter v Zagrebu leta 1897. ustanovljena »Kraljeva šumarska akademija«, ki je bila obenem dodeljena filozofski fakulteti hrvatskega vseučilišča. — Ta šola bila je nam Slovencem do najnovrejših dobe našega nedjenja popolnoma nepoznana, kakor tudi mnoge druge kulturne ustanove tako v Hrvatski kakor v Srbiji. Skozi 20 let njenega obstoja ni niti eden sin Slovenije dokončal študij na tej šoli, če tudi je njena naučna osnova popolnoma slična onj na Dunaju; namreč od slušateljev gozdarske akademije zahteva se zrelostni izpit ter traja cela doba študij štiri leta. Od trenutka našega oslobodenja in ujednjenja pohitili so nekateri visokošolci, ki so se bili posvetili gozdarski stroki, v Zagreb, da tu dokončajo na Dunaju započete študije. Poleg teh vpisalo se je pa v prvi letnik veliko število mlajših koligov, tako da je presgal število slušateljev iz Slovenije mnogo nad polovico vseh slušateljev prvega tečaja. Po ustroju gozdarske akademije polagajo se izpiti koncem vsakega semestra, kar vsekako ni slabo, temveč ima svojo dobro stran, ker se študijsko gradivo in študijski material iz nekaterih stranskih predmetov predava samo skozi en semester, pa je čisto naravno, da se izpit iz tega predmeta polaga koncem semestra, kadar se predavanja zaključijo (n. pr. kakor na medicinskih fakultetah). Visokemu odstotku vseh teh slušateljev prvega tečaja pa ni uspelo z uspehom položiti izpit, kar jim je dalo povod, da so zapustili gozdarsko šolo, izgovarjajoč

Obratno glavarstvo	Stanje goved in prašičev pred vojno, med njo in po vojni.					
	Goveda			Prašičev		
	1910	1918	1919	1910	1918	1919
Črnomelj	14.700	14.353	13.941	13.197	8.063	7.921
Kamnik	20.621	17.726	18.577	15.481	11.448	6.890
Kočevje	20.076	17.733	18.787	12.265	6.976	8.543
Kranj	27.849	21.500	24.067	15.165	6.963	8.110
Krško	22.714	21.120	22.764	32.876	20.289	21.641
Litija	19.596	17.706	19.661	12.155	7.921	9.330
Ljubljana, okolica	28.944	25.146	27.882	14.648	12.750	13.546
Novo mesto	22.771	20.011	22.366	25.102	11.970	15.831
Radovljica	12.964	11.227	11.116	11.209	6.881	6.083
	190.238	166.522	172.161	152.088	84.216	87.284

se, da se izpiti prestrogo obdržavajo. Mislim, da ta izgovor teh mlajših bivših gozdarskih kolegov ni upravičen, kajti mi, ki smo se udeleževali predavanj visoke poljedelske šole na Dunaju ter tam polagali izpite, lahko ovržemo take in slične govore. Med tem, ko profesorji na Dunaju izvršavajo (vrše) svojo dolžnost popolnoma mehanično, ne brnuje se za poedinca, a najmanj za nas Slovence, razumevajo profesorji gozdarske akademije v Zagrebu svojo dolžnost kot dobri patrioti ter sodelujejo patriotično v izgrajevanju naše države s tem, da vsakemu slušatelju vodijo račun ter zahtevajo, da bo on, kadar dokonča svoje gozdarske študije ter stopi v službo, popoln človek na svojem mestu. — Gozdarska stroka je praktičen poklic ter se ogromno študijsko gradivo ne more obvladati, ako se redno ne udeležuje predavanj in praktičnih vaj, katere se na gozdarski akademiji v Zagrebu jako intenzivno in pazljivo obnavljajo. Vseled tega, ker mnogi niso z uspehom položili izpit, zapustili so gozdarsko akademijo ter se vpisali na razne druge fakultete, kakor n. pr. na jus itd. Nijam namena oporekati raznim neresničnim izgovorom, temveč mislim, da ni praktično in umestno mladega naraščaja, kateri bi se z veseljem posvetil gozdarstvu, iz razloga strogih izpitov odvracati in jim odsvetovati vstop v našo edino gozdarsko akademijo v Zagrebu, ker kakor se hiša ne zida na pesku, temveč na čvrstem fundametu, tako hočejo tudi našo državo izgraditi samo dobro izobraženi s solidnim znanjem preskrbljeni strokovnjaki, med katere vsekakor spadajo gozdarji. Naša bogata država šteje okoli 7.000.000 ha gozdov, a izkustvo nam je pokazalo, da more eden akademsko izobražen gozdar upravljati okoli 3000 ha, kar znači, da nam je na podlagi ogromnih kompleksov gozdov potrebno čez dvatisoč gozdarjev in danes jim imamo komaj polovico, a v Sloveniji najmanj. Gozdarstvo ni skupina empiričnih pravil, gozd se ne sme smatrati za objekt od števila dreves, katere medsebojno rastejo in propadajo, temveč to je eden, živ organizem, katerega je treba negovati ter od setve pa do žetve (od sto let) z njim opravljati, da nam donese čimvečjo materialno korist. Posebno mi v Sloveniji se moramo posvetiti v kar največjem številu gozdarskemu poklicu, ker gozdovi Slovenije so danes najdragocenejša in najvrednejša narodna imovina, v kateri ne ovisi samo materialni, temveč tudi kulturni procvit slovenskega naroda. — Iz vsega zgoraj navedenega pričakujem, da dobe abiturienti realk in gimnazij dobro sodbo, vpogled in veselje do gozdarskega poklica. S tem, da se jih v nastopnem šolskem letu v čimvečjem številu vpiše na rešeno gozdarsko akademijo, ki se bo na jezen preobrazila v visoko gozdarsko šolo, hočejo največ doprinesiti svoji domovini, ker to je šola za stvarjanje materialnih dobrin ali materialne kulture, a samo na tej se osniva ono, kar mi nazivljamo kulturo v ožjem smislu. — Gozdarski slušatelji.

Vsa društva, organizacije, blaginje, zavarovalnice, podjetja, zavodi in splošne institucije, ki nudijo svojim članom ali nameščencem zavarovanje za slučaj bolezni, nezgode ali za pokojno, ali ki jim dajejo redne podpore ob bolezni, smrti, onemoglosti, starosti, doživljenju gotovega roka (poroki, vojaški službi itd.) in brezposelnosti, se enkrat nujno opozarjamo na naredbo ministra za socialno politiko z dne 13. junija 1919, objavljeno v CX. (110.) številki »Uradnega lista z dne 23. junija 1919, vsled katere je bilo treba vse take uredbe že do 4. avgusta 1919 prvejati politični oblasti 1. stopnje (okrajnemu glavarstvu, oziroma mestnemu magistratu). Naredbo naj natanko prouče in prijavijo, opremljeno z vsemi potrebnimi podatki in prilogi, nemudoma odpošljejo, ker bi se jih moralo sicer iz oziroma na javni blagor kaznovati. Gre namreč za primerno ureditev socialnega zavarovanja, torej gotovo eno izmed najvažnejših nalog moderne države pri reševanju socialnih vprašanj. Prijavitelj se morajo n. pr. vse bolniške blaginje, bolniška društva, nezgodne zavarovalnice, pokojninske zavarovalnice in zavodi, pokojninska društva, samostojni pokojninski fond, nadomestne pogodbe za pokojninsko zavarovanje, bratovske skladnice, registrirane pomožne blaginje, vzajemnozavarovalna društva za bolezni, smrt, onemoglost, starost, doživljenje, brezposelnost, vsa taka podpora društva, bratovščine, organizacije in sploh vsa zavarovalna in podpora društva ter vrste po cesarskem patentu iz leta 1852, in po društvenem zakonu iz leta 1867, tako zlasti tudi razne stanovske in strokovne organizacije obrtnikov, trgovcev, kmetov, prostih poklicev delavcev, nameščencev, podjetnikov itd., ki dajejo svojim članom ali njihovim svojcem redne podpore v zgoraj navedenih slučajih. Prijava je obvezna tudi za vse delodajalce in podjetja, ki imajo zavarovane svoje nameščence za pokojnino potom nadomestnih pogodb ali pri nadomestnih zavodih za pokojninsko zavarovanje, bodisi da ima zavod svoj sedež v tuzemstvu ali v inozemstvu. K prijavi so obvezane vse zgoraj navedene institucije in podjetja, najsi dolžna do zavarovanja ali do rednih podpor po zakonu

ali pravilih ali pa jih nudijo prostovoljno. Po naredbi se sicer ni treba prijavljati zavarovalnicam na delnice, onim vzajemnim zavarovalnicam na življenje, ki vrše zavarovanje kot obrt v večjem obsegu in društvom za zavarovanje zoper elementarne nesreče. Ta oprostitve velja pa le glede njihovega zavarovalniškega poslovanja kot takega, nikakor pa ne glede pokojninskega zavarovanja njihovih nameščencev potom nadomestnih pogodb ali pri nadomestnih zavodih za pokojninsko zavarovanje, katere morajo seveda ravnotako kot vsi drugi zavodi in institucije prijaviti. Ako kdo izmed ljubljanskih obvezancev ne ve, ali se mu je treba prijaviti ali ne, naj se obrne ob delavnikih med 9. in 12. uro po pojasnilo na mestni magistrat, Galetova hiša, I. nadstropje na levo, obrtni oddelek, druga vrata na desno, kjer je oddajati tudi prijave. Potrebna je takojšnja prijava in sicer zadnji čas do 16. septembra 1919, ker je od ministrstva dan rok potekel že 4. avgusta, velik del obvezancev se pa sploh ni prijavil. Kdor ne more dati vseh potrebnih podatkov, se mora vseeno prijaviti s kolikor mogoče natančnimi podatki in navesti natančne vzroke nepopolnosti prijave.

Jugoslavenski kompas izide le v toliko izvodih, kolikor bude naročnikov, ker ga vsled pomanjkanja papirja in visokih tiskarskih cen ni mogoče na zalogo tiskati. Potrebno je torej kompasa naročiti pravočasno. Vseh pet zvezkov stane vplačanih vnaprej 200 dinarjev, vsak posamezni peter zvezkov: trgovski, industrijski, obrtni, agrarni in finančni pa 50 dinarjev. Dinar se računa po uradno določenem kurzu a 3 K. Prvi zvezek (nad 600 strani) izide koncem tega leta in bo obsegal vse trgovske tvrdke in vse za trgovstvo pomembne podatke. Zahtevajte prospekt pri uredništvu Kompasa Gospodarska pisarna dr. Ivan Černe, Ljubljana.

Društvene vesti in prireditve.

Društvo državnih računskih uradnikov na slovenskem ozemlju vabi vse svoje člane na izvanredno glavno skupščino, ki se vrši dne 17. t. m. ob 20. uri v mestni posvetovalnici na magistratu z dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Sprememba društvenih pravil. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. V zmislu društvenih pravil § 14. naj člani vsaj pet dni pred skupščino pisмено izročijo svoje predloge najbližnjemu odborniku. Dolžnost članov zahteva, da se vsi z ozirom na važnost stanovske organizacije osebno ali po svojih zastopnikih udeležijo skupščine. Stanovski tovariši, ki še niste člani, pristopite takoj. S. K. Slovan sklicuje v sredo dne 10. t. m. ob 20. uri izvanredno sejo pri »Novem Svetu« (Prešernova soba). Naj nikdo ne izostane.

Občni zbor Ciril-Metodove družnice (moške in ženske) za Sp. Šiško se je vršil dne 4. t. m. v Čitalnici. Govorniki so povdarjali, da Ciril-Metodova družba še ni dovršila svojega dela, temveč bo še vnaprej zelo zelo potrebna, torej tudi naše delo in požrtvovalnost za družbo nikakor ne smeta ponehati. Posebno bi bilo želeli, da se naše dame z vso vneto poprimejo dela za našo zasluzno družbo, katere z ponosom lahko pokaže svoje ogromno delo. Novo izvoljena odbora z g. Seidlom in g. Cimermanovo na čelu naj pa zopet prinese ta življenje v šišensko podružnico. Narodni pozdrav!

Društvo slov. mlekarjev vabi vse člane kakor tudi sploh vse absolvirane mlekarje, da naj pošljejo svoje sedanje naslove na tajnika društva, J. Pavloviča, Brezovica pri Ljubljani, da se jim pošljejo vabila na občni zbor. Vse se oživlja, vse organizira, naj li samo mi počivamo? Mlekarstvo je sedaj takorekoč ubito in uničeno, na nas samih je — drugi se za to itak nič ne brigajo — da to panogo zopet oživimo. Saj je postalo sedaj ravno mlekarstvo najvažnejša panoga slovenskega kmeta. Posebno važno za nas mlekarje je pa, da se vsi organiziramo ter dosežemo, da se mlekarstva obrt koncesionira, kajti le s tem dobi naš stan podlago za obstoj in razvoj. Prosimo da poleg naslova pojasnijo tudi kje so sedaj zaposleni, so li morda brez posla, in kako je sploh z mlekarstvom v dotičnem kraju. Ter morda druge praktične nasvete kdaj in kje naj bi bil občni zbor in kaj naj se vse razpravlja na njem.

Poizvedbe.

Naša se je damska broška z briljanti. Kdor jo je izgubil, naj se zgasi pri g. M. Dolničarju, Šmartno ob Savi pri Ljubljani (Savski dom.) Pisca se je zatekla 4—5 tednov stara, na nizkih nogah, siva, z velikimi ušesi s poniklano ovratno verzičo, mešane prepeličarske - jazbečarske pasme. Ako se lastnik ne zgasi — se jo v kratkem proda. Dobi se jo na Večni poti št. 7.

Našel se je učiteljski žepni zapisnik z dvema legitimacijama Organizacije ljubljanskega učiteljskega glaseča se na

ime Leopold Bonča in z nekaj denarja. Vse skupaj se dobi v našem uredništvu.

Dotična gospa, ki je pobrala pred blagajno sokolske veselice na Viču belo pleteno topico deklice ljubljanskega sokolskega naraščaja, naj isto odda viškemu ali ljubljanskemu »Sokolu«.

Kdo izmed vrtnih vojakov vjetnikov iz Rusije bi vedel, kje se nahaja Ignac Kropel, kateri je bil leta 1918 v Samari, Tovarna kontora? Dotičnik naj

blagovoli proti dobri nagradi to sporočiti na naslov: Ivan Kropel, Sv. Kungunda pri Konjicah.

Broš z več briljanti, v sredi veliki modri kamen na potu od Židovske ulice do južnega kolodvora in v vozu do St. Vida, soboto popoldne od 2.—4. zgubljena. Drag spomin. Pošten najdičel dobi lepo nagrado in naj sporoči Židovska ulica 6./I. nad. Pred nakupom se svari.

Najnovejša poročila.

SHOD SOCIJALNO-DEMOKRATIČNE STRANKE.

Zagreb, 9. septembra. Včeraj se je vršila v Zagrebu skupščina socialno-demokratske stranke, na kateri je referiral minister Korač o političnem položaju, omenjajoč v uvodu svojega referata politično situacijo v tujih državah.

SHOD BANČNIH URADNIKOV.

Zagreb, 9. septembra. Včeraj se je vršila velika skupščina bančnih uradnikov, na kateri je referiral dr. Politico o sprejemu osnovne pragmatike.

FIASKO HRVATSKE ZAJEDNICE.

Brod na Savi, 9. septembra. Hrvatska zajednica je bila pozvala za včeraj veliko javno skupščino, na katero so došli dr. Franc Barac, Iv. Peršić in dr. Zalihi. Najprej je govoril g. Peršić. Prisotni so ga neprestano prekinjali in pozivali, da prekine govor. Ogromno število prisotnih — okoli 2000 ljudi — protestirali so proti njegovim izvajanjem glede vprašanja hrvatskega domobranstva. Ko je pričel govoriti dr. Barac, prisilili so ga navzoči, da je takoj umolknil. Nato je govoril burno pozdravljen Stjepan Bulić, ki je pobijal tendenco Hrvatske zajednice, ki teži za separiranjem. Naglašal je kot najvažnejšo zadačo boriti se za ohranjenje narodnega jedinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naglašal je, da odslej ne smejo imeti več besede oni ljudje proslule preteklosti, ki delajo na separiranju. Zatem je govoril še predsednik tamonje demokratiške organizacije dr. Biga, ki se je zahvaljeval skupščinarjem, da so obsojili poskus reakcionarjev.

SKUPŠČINA V VINKOVCIH.

Vinkovci, 8. septembra. Skupščina demokratske stranke v Vinkovcih je vspela dobro. Izpočetka je neka skupina socialnih levicarjev skušala skupščino motiti, ali so se umirili, ko so sklicatelji izjavili, da bo tudi njihovim govornikom dovoljeno govoriti. Skupščino je otvoril lekar g. Davila, predsedoval pa je seljak iz okolice. Kot prva govornika pozdravila sta skupščino narodni poslanec iz Makedonije Serafin Krstić in narodni poslanec iz Maribora, prof. Voglar. Nato sta govorila obširno in stvarno o narodnem položaju dr. Angjelinović in dr. Srdjan Budisavljević. Govoril je tudi poslanik iz Srbije Josif Bojnović in v imenu delavstva socialista Istvanović, nakar je bila skupščina zaključena.

SKUPŠČINA V SOMBORU.

Sombor, 9. septembra. V nedeljo se je vršil v Somboru, največjem mestu Bačke, v katerem živijo v enakem številu Srbi in Bunjevci, velik shod Demokratske Zajednice. Vsa mestna inteligenca z malim izjemami v demokratski stranki. Zborovanje se je vršilo na velikem trgu pred mestno hišo. Skupščino je posetilo 3—4000 katoliških in pravoslavnih seljakov. Ko je bilo zborovanje otvoreno, je pričelo kričati deset nalašč zato naročenih ljudi, ki so pa takoj odstranjeni. Govoril je narodni poslanec iz Srbije Agatanović. Od tega časa dalje utihnil so vsi in najprej molče, potem z odobravanjem zasledovali govor, tako da je bila sprejeta na koncu navdušeno in soglasno resolucija, s katero se izreka zaupanje Demokratski Zajednici ter zahteva pospešitev rešenja agrarne reforme. Po skupščini je bil skupen obed, ki se ga je udeležilo okoli 100 povabljencev. Tu je prvi govoril univerzitetni profesor dr. Bogdan Govrilović o demokraciji in samonikli kulturi naše rase. Dalje so govorili Ivo Grisogono, bivši minister Miloje Z. Jovanović, dr. Boksa iz Novoga Sada in drugi. Popoldne so posetili gostje več seljaških gospodarstev, kjer so ogledali vzorna gospodarstva naših seljakov.

Pred rekonstrukcijo kabineta.

LDU Beograd, 9. septembra. Po pogajanjih, ki so se vodila tekom včerajšnjega in prejšnjih dni, je končno uspelo prekoračiti vse zapreke in končno rešiti krizo. Danes je padla odločitev in je bila sestavljena lista novega kabineta. Lista kabineta še ni objavljena, ker se morajo rešiti še nekatera osebna vprašanja. Kolikor se doznava iz političnih krogov, bo vlada sestavljena tako — le: Ministrski predsednik Ljuba Davidović, podpredsednik dr. Korošec, minister za konstitucijo Stojan Protić, minister za notranje stvari

Josa Nestorović, minister za zunanje stvari dr. Ante Trumbić, minister za vojni general Stevo Hadžić, finančni minister dr. Voja Veljković, minister za pravosodje dr. Pavlo Marinković ali dr. Albert Kramer, minister za prosveto Svetozar Pribičević, minister za promet Milorad Drašković, minister za trgovino in industrijo dr. Momčilo Ninčić, minister za narodno zdravje dr. Slavko Miletić, minister za socialno politiko Anton Kristan, minister za verstvo dr. Tugomir Alaupović, minister za pošto in brzojav dr. Edo Lukinčić, minister za šume in rude še ni določen, minister za javna dela Miloš Kapetanović, minister za agrarno reformo Kosta Timotijević ali Avramović, minister za kmetijstvo Vitomir Korač, minister za prehrano Viljem Bukseg.

LDU Beograd, 8. septembra. Danes je bila seja radikalcev z delegati demokratiško - socialističnega bloka, ki je trajala skoro ves dan in na kateri je bil dosežen končni sporazum glede sestave novega ministrstva. Po končni razdelitvi dobe demokrati 8 portfeljev, socialisti 3, radikali 6. Za slučaj, da stopi v ministrstvo tudi Jugoslovanski klub, dobi mesto ministrskega podpredsednika. Izven strank ostaneta minister za zunanje stvari dr. Trumbić in minister za vojni general Hadžić. Od radikalcev bi vstopili v vlado: Protić, dr. Ninčić, Slavko Miletić, dr. Srkski in Trifunović. Vse vesti z ozirom na bodoče ministrske osebe so za sedaj še netočne, ker se uradna lista objavi šele jutri popoldne, vsekakor pa še pred sejo Narodnega predstavništva. O navedenih osebah se še ne ve natančno, ali res vstopijo v novi kabinet in katere resorte bi prevzeli. Tako bi poslanec Trikičević imel postati minister za šume in rude, dr. Srkski pa je od strani radikalcev ponudeno ministrstvo za socialno politiko, ali se zdi, da nima volje sploh stopiti v kabinet. Isto velja za Joso Jovanovića, kot ministra za promet. Minister za pravosodje bi imel postati dr. Zarko Miladinović, odvetnik v Rumi. Narodni klub je zahteval, naj postane hrvatski ban popolnoma nevtralna oseba, podban pa oseba njegovega zaupanja. Ker ta predlog ni bil sprejet, je Narodni klub izločen od nadaljnjih pogajanj.

LDU Beograd, 8. septembra. Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, ki se je bavila s vprašanjem obnovitve kabineta in izvršila poslednje korekture liste novega ministrstva. Seji je prisostvoval tudi dvorni maršal Balužić.

LDU Beograd, 8. septembra. Danes zvečer ob osmih se je sestel ministrski svet k ponovni seji, ki je trajal pozno v noč. Jutri zjutraj se bo objavila uradna lista novega ministrstva.

LDU Beograd, 8. septembra. Nova vlada bo koalicijska vlada, v kateri bodo brzkone vse stranke razen Narodnega kluba. Verjetno pa je, da bo v vladi tudi Jugoslovanski klub. Ministrski predsednik Davidović je dal Jugoslovanskemu klubu na sprejem delovni program dosedanje vlade. Za primer, da se dr. Korošec izjavi za ta program, se odstopi Jugoslovanskemu klubu eno mesto v ministrstvu, in sicer podpredsedstvo. Jugoslovanski klub se za sedaj še ni izjavil, vendar pa je verjetno, da se bo odzval pozivu ministrskega predsednika in sprejel ponudeno mesto v ministrstvu.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Poslano.*

— Nekaj besed v obrambo in pojasnilo. Odvetnik in kr. javni beležnik v Krapini Bogdan Barbot je v Volji Naroda 17. julija objavil na adresu ljubljanske vlade notico proti g. Brišniku, nadzorniku Windischgrätzovega veleposelstva v Rogatcu. Z ozirom na to notico smo prejeli tole obrambo: Odvetnik Barbot, je došel v pisarno 20. junija t. l. svojim klijentom Ferdo Lammerjem iz Šutnice pri Krapini in v spremstvu gospoda I. Senčarja, notarskega namestnika v Rogatcu ob 49. uri ter zahtevali od mene: 1. Da naj ne predložim sodnijske kupne pogodbe za Lammerju dobavljen les, radi dolžnih 11.610 K 60 v, katere bi bil moral Lammer glasom popolnoma jasnega določila te pogodbe polovico plačati v graščinsko blaginjo že dne 21. januarja 1919 in drugo polovico 28. marca 1919, a je ni plačal kljub opeptanim pismenim in ustnim opo-

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

minom. Kot vzrok je navajal, da je Lammer dolžan plačati na 2 strani, t. j. v graščinsko blaginjo in kr. kotorski oblasti v Krapini, koja oblast je z odlokom 6. junija 1919 Lammerju plačilo tega zneska prepovedala, ker je dala hrvatski del Windischgrätzovega veleposelstva pod hrvatsko nadzorstvo in sekvstracijo. — Ko sem mu povedal, da je ta odlok kr. kotorske oblasti glede te pogodbe zame popolnoma irelevanten, ker nepravilen ter se začudil njegovim pravnim nazorom, mi je že začel žugati, da za našo vlado ne delam pravilno, ako vztrajam na svojem stališču itd., to se pravi bil je prepričan o nepravilnosti svojega postopanja in nepravilnosti odredbe kr. kotorske oblasti glede teh 11.610 K 60 v, a smatral je navadnega nekdanjega učitelja od Sv. Roka v pravniških stvareh toliko lajikom, da se ga bode dalo pogovoriti, oz. oplašiti. — Podal sem mu pogodbo, katero sem držal ravno v rokah, in upogled. Nato je izjavil, da napravim g. Lammerju s tožbo samo nepotrebne stroške, da naj počakam 3—4 dni, da bode Lammer plačal, ako to dovoli kr. kotorska oblast. Seveda te ponudbe nisem mogel akceptirati, kajti tedaj bi bil udaril sam sebe po zobeh, priznal pravomočnost odredbe kr. kotorske oblasti in nepremišljenost svojega postopanja napram g. Lammerju. Pač pa sem predlagal, da založi pri sodnijski 12.000 K in prepustim stvar potem upravnim oblastim v odločitev. To je odvetnik odklonil, češ da nima denarja seboj itd., dasi bi mu bila malenkost dobiti 12.000 K v Rogatcu. Pravilnost mojega naziranja je potrdila sodnijska razprava dne 28. junija 1919 ker je bil Lammer obsojen na plačilo prepornega zneska. Da sem v zagiranje te terjatve pustil zasebi Lammerjevo kavčijo iz te pogodbe po 5000 K in njegova država, katere ima na graščinskem zemljišču na Štajerskem, je samo ob sebi umevno, ker je nam predobro znano, kakov križev pot ima prehoditi upnik, ako hoče pri sodiščih na Hrvatskem izterjati kak znesek. — Odvetnik je 2. hotel, da se poravnava zadeva glede strojev in strojnih delov, katere je g. Lammer kljub moji ustmeni in pismeni prepovedi odpeljal iz nekdane Windischgrätzove tovarne v Logu, katere stroje mu je g. upravitelj Windischgrätzovih posestev prodal kar pod roko za piši in beri 2000 kron, t. j. lokomobil s posebnim parnim kotlom, žagni jarem z valjarji, vozički in tri, cirkularne žage, prenosna vretena itd. Jaz sem ponudbo po 3000 K — namesto 2000 K — katerih svoečasno od Lammerja nisem sprejel, odklonil, a predlagal, da hočem vladi priporočiti saniranje te zadeve, ako se odvetnik zaveže plačati 6000 K, dasi tudi s tem zneskom stroji daleko niso plačani, četudi so stari. A tega ni sprejel. 3. Zahteval je, da se mu dovoli trasiranje industrijskega tira po Windischgrätzovem ozemlju iz prej Plavčakovih kamnolomov. Na moje vprašanje, koga zastopa v tej zadevi, mi je odgovoril: sam sebe, a se po premisleku popravil: »Prvo jugoslovansko delniško društvo za izdelovanje brusov, in me vprašal, če sem na tej stvari osebno zainteresovan; odgovoril sem, da niti najmanj ne; a ga opozoril, da ima vlada od moje strani glede bodoče brusne industrije na graščinskem ozemlju podrobna poročila in da smo v tej zadevi konkurenti. V stvari sami sem rekel, da naj predloži katastralne izkaze glede nameravnega trasiranja, potem se bode videlo ali se to dovoli ali ne. To so fakta. Vse drugo, kar govori odvetnik Barbot je izmišljeno. Sedaj pa še nekaj! Odvetnik Barbot in gospod Lammer z nekimi Rogatčani so kupili oz. ustanovili v eksploatacijo nekdanj Plavčakove kamnolome, delniško društvo, ki ima namen, te brusne kamnolome nekoliko modernizirati in strojno obratovati. Jaz sem brusno industrijo na licu mesta študiral 16 let. Oni delajo danes po mojih nazorih, v kolikor jih bodo izvedli, pokaže bodočnost. A ti kamnolomi so deloma že izčrpani, deloma bodo v doglednem času, a največja napaka je, da se ne dajo koncentrirati ker so v gorovju preveč raztreseni in povsod ločeni po graščinskem ozemlju. Tedaj mrtvo rojeno dete, ki nosi kal svoje smrti vže pri porodu v sebi. — Seveda se da temu odopmoči, da se seže po graščinskem ozemlju, kjer leže za tisočletja neizčrpane zaloge najboljšega kamna, kjer se da ustanoviti ta industrija v največjem slogu, a s stroški, ki so v primeru s sedanji prav minimalni. Ker jim je »nekovi Brišnik«, prej bolnestni in umrljivi učitelj od Sv. Roka grozno neprijeten subjekt, ako naj pridejo do teh zakladov, zato proč z njim za vsako ceno. Toda mene ni volja zanemariti svoje dolžnosti napram državi, ter ji hočem ohraniti ta zaklad, da bode imela ona, ne pa posamezni zasebni koristolovci, dobiček iz njega.

Sve vrste živežnih namirnic nudja uz dnevno ceno
Trgovačko komisionalni posao

F. J. Ambrošić
Virovitica Slavonija.

8876

Karbidne namizne in hlevne

: svetilke :

ki se dajo regulirati, v la izvedbi, najnoveše konstrukcije se takoj dobavijo.
Preprodajalci se iščejo. V. Konrad, Autogenwerke, Budjevice (Böhmen) Češka.

Automobile :

kupuje in prodaje Prometno dioničko društvo, Zagreb, Dalmatinska ulica 11, telefon 13-63. Veliko skladište djelova za automobile kao karburatora (Vergaser), Zenith i Pallas, Bosch magnet aparata i svijetla, kabela, tahometra, lanaca itd. itd. Kupcima na veliko popust.

8851

Naznanilo.

Cenjenim damam uljudno naznanjam, da sem otvorila na Mestnem trgu št. 7, lastno

izdelovalnico in preoblikovalnico klobukov

Preoblikalo se bode hitro in lepo vse klobuke od najfinejšega velourja do navadnega filca po najnovejših francoskih modelih. Cene primerne. — Za naklonjenost se cenj. damam priporoča

P. Barborič.

Hotel in vila (dependance)

v slov. kopališču se takoj prod. 40 popolnoma opremljenih sob s pritlikinami in 1 1/2 jutra zemljišča.

38.000.— K brez vsakega popusta!

Ponudbe najdalj do 11. t. m. na upravništvo „Slovenskega Naroda“ pod „Hotel in vila/8395“

8885

**Zavod za
ortopedično telovadbo**

v katerem se zdravi pod zdravniškim nadzorstvom raznovrstne skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja i. t. d. je v Stritarjevi ulici št. 7/I. nadst. Pojasnila se dobivajo ob delavnikih od 3. do 4. ure popoldan istotam.

Baterije žarnice vseh tipov
elektrotehn. predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogačar Ljubljana Mestni trg 25

**Westinghouse
Watt**

Kremenezky

Metax

Eksport & Import.

Solske potrebščine = priporoča =
NARODNA KNJIGARNA.

Bukova drva

ogljje, smrekov les, deske in trame kupuje „GROATIA“, gozdna ind. dolniška družba v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 2.

8206

Nudim švedske vžigalice

znamka „Solo“ za mesec september po 36 vinarjev škatljica. Kedor na te vžigalice reflektira, prosi obratnega naročila Ivan Perdan v Ljubljani.

8808

Na Legatovem zaseb. učilišču v Mariboru

se prične 1. oktobra 1919 novi tečaj za stenografijo, strojepis, pravo in poslovni sestavki, računstvo v zvezi z temeljnimi pojmi navadnega knjigovodstva, lepopis ter slovenski in nemški jezik. Vpisuje se in daje pojasnila vsak dan od 11. do 12. ure dopoldne. Zasebno učilišče Legat v Mariboru, Vetrinjska ulica 17, I. nadstropje. Prospekti brezplačno.

8861

Pozor! Franz Schuller Amstetten

tovarna črnila

javlja vsem zavodom, šolam, trgovcem itd. da mu letos ni mogoče na malo razpošiljati črn. ekstrakta; zato je poveril nabiranje naročil svojemu zastopniku

R. Coticu na Vrhniki.

Cene se javijo pozneje, ko se informiramo glede carine itd. Naročite takoj, ker sedaj traja transport zelo dolgo.

8859

Odvetnik Dr. Ferdo Müller

prej odvetnik v Celovcu, naznanja,

8771

da je otvoril svojo odvetniško pisarno

v Mariboru, Tegethofova cesta 11 (stara okrajno sodišče.)

Razpis.

Za narodno predstavništvo v Beogradu se išče perfekten stenograf za slovenske govore. Prosilec mora imeti poleg strokovne izobrazbe tudi primerno splošno izobrazbo. V prvi vrsti pridejo v poštev prosilci z akademsko izobrazbo. Prošnje naj se pošljejo do 30. septembra t. l. predsedstvu narodnega predstavništva v roke podpredsednika dr. Franja Jankoviča. Nastop službe po dogovoru.

Predsedstvo narodnega predstavništva.

8774

1 vaгон papirja

od časnikov, veliki format, razpošilja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka I. Andrašić v Mariboru.

Vse vrste deželnih pridelkov kupuje trgovina s semenimi SEVER & Komp Ljubljana, Wolfova ul. 12. Prosimo ponudbe z navedbo množine in cene.

8070

Specerijsko kolonijalno in prekomorsko blago

najceneje in najbrže kupujete :: od poznate veletrgovine ::

FRUCTUS D. D.

za promet zemaljskih proizvodov plovina kolonijalnom i inom robom

Zagreb, Vlaška ul. 21. Telefon 106. Utemeljeno 1883.

Zahtevajte cenik!

Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica št. 102.

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „ SPERANJA “ „ IMPERIAL “ Opatija.	Sanatorij in veliko morskopališče „ TERAPIJA “ Crikvenica.	Palace-Hotel „ MIRAMARE “ Crikvenica. Telefon interurb. 11.
Hotel-Pension in morskopališče „ JADRAN “ Sušak-Reka. Telefon interurb. 2-14.	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvrstna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema in daje pojasnila za Crikvenico: uprava hotela „ MIRAMARE “ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „ San-Marino “ v Novom; za Sušak: Središnji ured društva, Sušak-Reka. — Naslov za brzojave: Jadransko društvo Sušak-Reka , Interurban telefon št. 9-8-9.	Hotel-Pension „ SAN-MARINO “ Novi Vinodolski. Tel. interurb. 5.
Hotel-Pension in morskopališče „ JADRAN “ Bakar.		Hotel-Pension in veliko morskopališče „ LISAN “ Novi Vinodolski.

Izolirane bakrene žice ter žice iz aluminija in cinka, kablji in vrvice za žarnice, univerzal-varovala, z velikimi, normalnimi in majhnimi narezkami, armirane izolir. cevi v vseh dimenzijah, izolatorji, opore in žeblički za izolatorje, žarnice z kovinsko žico in Halbwatt-žarnice, instrumenti za pretikalne plošče se dobavijo takoj iz skladišča.

Motorji z vrtilnim tokom od 15 do 20 PS 125/220 in 220/380 voltov. Popravila električnih strojev, omotanje na novo, izdelovanje pretikalnih plošč.

Elektromaschinenbau, Dunaj

tovarna za elektrotehnične predmete in stroje,

I. Bezirk, Bäckerstrasse Nr. 18.

Telefon 9334.

Brzojav: „Hochwolt, Wien“.

Podružnica Ljubljana.

Delniška glavnica: K 30.000.000.

JADRANSKA BANKA

Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog K 10.000.000.—

SPREJEMA: Vloge na knjižice

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPOJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Centrala: Trst.

Podružnice:

Dubrovnik, Opatija, Split, Sibenik, Zadar, Metković, Ekspozitura Kranj.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE TRGOVSKE KREDITE pod najugodnejšimi pogoji.

DAJE PREDUJME: in vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: **JADRANSKA.**

Telefon št. 257.